

**AKCIONARSKO DRUŠTVO
SAVA OSIGURANJE PODGORICA**

**POJEDINAČNI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
31. DECEMBRA 2017. GODINE I
IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

S A D R Ź A J

	Strana
Izvještaj nezavisnog revizora	1-2
Pojedinačni finansijski izvještaji:	
Pojedinačni bilans uspjeha za godinu koja se završava 31. decembra 2017.	3
Pojedinačni bilans stanja na dan 31. decembra 2017.	4
Pojedinačni izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava 31. decembra 2017.	5
Pojedinačni bilans novčanih tokova godinu koja se završava 31. decembra 2017.	6
Napomene uz pojedinačne finansijske izvještaje	7 – 58

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima Akcionarskog društva „Sava osiguranje“, Podgorica

Izvršili smo reviziju priloženih pojedinačnih finansijskih izvještaja (strane 3 do 58) Akcionarskog društva „Sava osiguranje“, Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“), koji obuhvataju pojedinačni bilans stanja na dan 31. decembra 2017. godine i odgovarajući pojedinačni bilans uspjeha, pojedinačni izvještaj o promjenama na kapitalu i pojedinačni bilans novčanih tokova za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i druge napomene uz pojedinačne finansijske izvještaje.

Odgovornost rukovodstva za pojedinačne finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i fer prezentaciju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore i propisima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji regulišu izvještavanje društava za osiguranje, kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim za sastavljanje pojedinačnih finansijskih izvještaja koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o priloženim pojedinačnim finansijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, Zakonom o računovodstvu Crne Gore i standardima revizije primjenjivim u Crnoj Gori. Ovi standardi nalažu usaglašenost sa etičkim principima i da reviziju planiramo i obavimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da pojedinačni finansijski izvještaji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja.

Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objelodanjanjima u pojedinačnim finansijskim izvještajima. Izbor postupaka zavisi od revizorskog prosuđivanja, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih grešaka sadržanih u pojedinačnim finansijskim izvještajima, nastalih usljed kriminalne radnje ili greške. Prilikom procjene ovih rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za sastavljanje i fer prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja u cilju osmišljavanja najboljih mogućih revizorskih procedura, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola Društva. Revizija takođe uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i vrednovanje značajnih procjena koje je izvršilo rukovodstvo, kao i ocjenu opšte prezentacije pojedinačnih finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju solidnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, pojedinačni finansijski izvještaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijski položaj Društva na dan 31. decembra 2017. godine, kao i rezultate njegovog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i propisima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji regulišu izvještavanje društava za osiguranje.

(nastavlja se)

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima Akcionarskog društva „Sava osiguranje“, Podgorica (nastavak)

Skretanje pažnje

Kao što je objelodanjeno u napomeni 2.3 uz priložene pojedinačne finansijske izvještaje, Društvo je matično pravno lice grupe koju pored Društva čine i entiteti navedeni u napomeni 2.3 (zajedno: „Grupa“), čiji konsolidovani finansijski izvještaji u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore još uvijek nisu objavljeni. U napomeni 2.3 uz pojedinačne finansijske izvještaje je objelodanjeno kada će biti objavljeni konsolidovani finansijski izvještaji, kao i računovodstveni metod i ostala objelodanjivanja u vezi sa navedenim.

Naše mišljenje nije kvalifikovano po naprijed navedenom pitanju.

Ostala pitanja

Pojedinačni finansijski izvještaji na dan i za godinu završenu na dan 31. decembra 2016. godine, bili su predmet revizije drugog revizora, koji je u svom izvještaju od 20. februara 2017. godine izrazio mišljenje bez rezerve.

Izvještaj o drugim zakonskim i regulatornim uslovima

Rukovodstvo Društva je odgovorno za sastavljanje godišnjeg izvještaja menadžmenta o poslovanju u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore, koji nije sastavni dio priloženih pojedinačnih finansijskih izvještaja. U skladu sa Zakonom o reviziji Crne Gore, naša odgovornost je da izrazimo mišljenje o usklađenosti priloženog godišnjeg izvještaja menadžmenta o poslovanju za 2017. godinu sa pojedinačnim finansijskim izvještajima za tu poslovnu godinu. Prema našem mišljenju, finansijske informacije objelodanjene u godišnjem izvještaju menadžmenta o poslovanju za 2017. godinu usaglašene su sa revidiranim pojedinačnim finansijskim izvještajima za godinu koja se završava 31. decembra 2017. godine, a godišnji izvještaj menadžmenta o poslovanju za 2017. godinu sadrži sve elemente definisane odredbama Zakona o računovodstvu.

Deloitte d.o.o. Podgorica
26. februar 2018. godine

Katarina Bulatović, Ovlašćeni revizor
(Licenca broj 067 izdata 31. marta 2015. godine)

POJEDINAČNI BILANS USPJEHA
 U periodu od 1. januara do 31. decembra 2017. godine

(Reviziju obavio
 drugi revizor)

(Iznos u EUR)	Napomena	Tekuća 2017. godina	Prethodna 2016. godina
POSLOVNI PRIHODI		11.186.449	10.898.701
Prihodi od premije osiguranja i saosiguranja	5	10.334.041	9.939.171
Obračunate bruto premije osiguranja i saosiguranja		12.354.736	11.656.793
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja		(1.907.640)	(1.193.117)
Promjene bruto prenosnih premija (+/-)		(113.055)	(524.505)
Neto prihodi od ostalih usluga	6	852.408	959.530
POSLOVNI RASHODI		5.527.035	5.294.326
Rashodi naknada šteta	7	4.486.020	4.424.066
Obračunate bruto naknade šteta sa pratećim troškovima		4.859.599	4.620.896
Umanjenje za prihode ostvarene iz bruto regresnih potraživanja		(208.423)	(123.018)
Umanjenje za udio saosiguravača, reosiguravača i retrocesionara u naknadama šteta		(238.115)	(422.970)
Promjene na rezervisanjima za štete		72.959	349.158
Promjene ostalih neto tehničkih rezervisanja	8	230.199	-
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	9	810.816	870.260
DOBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT		5.659.414	5.604.375
TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	10	4.993.119	5.018.971
Troškovi sticanja osiguranja		3.250.958	3.145.654
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja		(16.811)	(13.763)
Amortizacija		151.886	142.156
Troškovi rada		960.572	986.433
Ostali operativni troškovi (matrijalni i ostali troškovi usluga)		862.511	963.115
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja		(215.997)	(204.624)
DOBIT - NETO POSLOVNI REZULTAT		666.294	585.404
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	11	689.272	688.298
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		712.653	707.271
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		(23.381)	(18.973)
Neto finansijski rezultat od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi (1-2)	12	(3.011)	77.814
Prihodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		9.689	78.637
Rashodi od ulaganja koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi		(12.700)	(823)
FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA		686.262	766.112
DOBITAK PRIJE OPOREZIVANJA		1.352.556	1.351.516
POREZ NA DOBIT	13a	(119.784)	(147.298)
NETO DOBIT ZA POSLOVNU GODINU (+/-)		1.232.772	1.204.218
RASPODJELA NETO DOBITI		1.143.300	1.991.840
ZARADA PO AKCIJI	14	63,54	62,07

Napomene čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

Ovi pojedinačni finansijski izvještaji usvojeni su Odlukom Odbora direktora Akcionarskog društva Sava osiguranje, Podgorica br.004-122/2 od 19. januara 2018. godine.

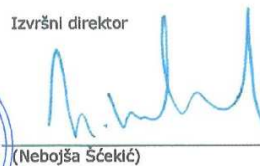
Potpisano u ime Akcionarskog društva Sava osiguranje, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje pojedinačnih finansijskih
 izvještaja

Izvršni direktor

 (Vesna Cakić)

 (Nebojša Ščekić)

Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica
Matični broj: 02303388
Šifra djelatnosti: 6512

POJEDINAČNI BILANS STANJA
Na dan 31. decembra 2017. godine

*(Reviziju
obavio drugi
revizor)*

(Iznos u EUR)	Napomene	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
AKTIVA			
Stalna imovina			
Nematerijalna imovina	15	67.362	61.541
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	16	1.101.977	1.047.484
Dugoročna finansijska ulaganja		15.128.314	14.440.837
Investicione nekretnine	17	581.068	597.093
Dugoročna finansijska ulaganja u grupu društava, pridružena i zajednički kontrolisana društva	18	495.000	330.000
Dugoročni finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi	19	14.052.246	13.513.744
Odložena poreska sredstva	13	6.467	5.160
Obrtna imovina		6.739.059	6.562.993
Kratkoročna potraživanja	20	2.936.371	3.416.030
Kratkoročna finansijska ulaganja	21	2.236.508	1.602.226
Gotovinska sredstva	22	289.442	471.215
Udio reosiguravača u tehničkim rezervama	23	855.818	675.649
Aktivna vremenska razgraničenja	24	414.453	392.713
Ukupna aktiva		23.036.712	22.112.855
PASIVA			
Osnovni kapital			
Akcijski kapital – obične akcije	25	4.033.303	4.033.303
Revalorizacione rezerve		467.791	150.059
Prenešena i neraspoređena dobit		60.918	-
Neraspoređena dobit tekuće godine		1.232.772	1.204.218
Rezervisanja		15.975.774	15.476.018
Bruto tehničke rezerve	26	15.890.035	15.293.654
Ostala rezervisanja	27	85.739	182.364
Kratkoročne obaveze	28	697.206	814.288
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja		42.101	14.102
Odložene poreske obaveze	13c	42.101	14.102
Pasivna vremenska razgraničenja	29	526.847	420.867
Ukupna pasiva		23.036.712	22.112.855

Napomene čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

POJEDINAČNI IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2017. godine

(Iznos u EUR)	Uplaćeni kapital - redovne akcije	Revalorizaci ne rezerve - finansijska ulaganja (Napomena 25)	Neraspoređena dobit	Ukupno (kapital i rezerve)
<i>(Reviziju obavio drugi revizor)</i>				
Stanje na dan 1. januar 2016. godine	4.033.303	(64.019)	1.991.840	5.961.124
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	214.078	-	214.078
Dobitak prethodnog perioda	-	-	1.204.218	1.204.218
Dividende	-	-	(1.991.840)	(1.991.840)
Stanje na dan 31. decembar 2016. godine	4.033.303	150.059	1.204.218	5.387.580
Stanje na dan 1. januar 2017. godine	4.033.303	150.059	1.204.218	5.387.580
Promjena fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	317.732	-	317.732
Dobitak tekućeg perioda	-	-	1.232.772	1.232.772
Dividende	-	-	(1.100.000)	(1.100.000)
Isplate zaposlenima iz dobiti	-	-	(43.300)	(43.300)
Stanje na dan 31. decembar 2017. godine	4.033.303	467.791	1.293.690	5.794.784

Napomene čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

POJEDINAČNI BILANS NOVČANIH TOKOVA
U periodu od 1. januara do 31. decembra 2017. godine

(Iznos u EUR)	Tekuća 2017. godina	<i>(Reviziju obavio drugi revizor)</i> Prethodna 2016. godina
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	19.169.230	18.148.910
Prilivi od premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	13.105.052	12.128.505
Prilivi od učešća u naknadi šteta (saosiguranje i reosiguranje)	249.383	77.434
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	5.716.661	5.919.910
Prilivi po osnovu vanrednih prihoda	98.134	23.061
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	17.772.953	17.050.196
Odlivi po osnovu naknada šteta (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	4.564.901	4.142.928
Odlivi po osnovu premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja, kao i provizija po osnovu saosiguranja i reosiguranja)	1.615.483	882.190
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	2.607.744	2.666.089
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina	1.121.818	1.169.409
Odlivi po osnovu zakupnina	135.824	136.429
Odlivi po osnovu provizija (zastupnicima i posrednicima)	663.087	662.743
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	7.064.096	7.390.408
Neto promjena gotovine iz poslovnih djelatnosti	1.396.277	1.098.714
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	1.699.977	8.516.930
Prilivi od prodaje hartija od vrijednosti		
Prilivi od ulaganja u hartije od vrijednosti (dividende, učešća u dobiti, kamate i sl.)	1.666.618	8.483.886
Prilivi od prodaje nematerijalnih ulaganja i osnovnih sredstava	6.710	5.664
Prilivi od zakupnina	20.671	27.380
Ostali prilivi iz aktivnosti investiranja	5.978	-
Odliv gotovine iz aktivnosti investiranja	2.177.693	7.376.553
Odlivi po osnovu ulaganja u hartije od vrijednosti koje su izdate od strane Crne Gore	334.676	6.401.612
Odlivi po osnovu deponovanja i ulaganja kod banaka sa sjedištem u Crnoj Gori	1.446.000	806.000
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja i ostalih sredstava	175.517	113.941
Ostali odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	221.500	55.000
Neto promjena gotovine iz aktivnosti investiranja	(477.716)	1.140.377
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi iz aktivnosti finansiranja	-	136.771
Prilivi po osnovu kratkoročnih kredita	-	136.771
Odlivi iz aktivnosti finansiranja	1.100.334	2.259.673
Odlivi po osnovu kratkoročnih kredita	334	281.333
Ostali odlivi po osnovu aktivnosti finansiranja	1.100.000	1.978.340
Neto promjena gotovine iz aktivnosti finansiranja	(1.100.334)	(2.122.902)
D. Neto promjena gotovine	(181.773)	116.189
Gotovina na kraju obračunskog perioda	289.442	471.215
Gotovina na početku obračunskog perioda	471.215	355.026

Napomene čine sastavni dio ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

1. OPŠTE INFORMACIJE

Akcionarsko društvo Sava osiguranje Podgorica (u daljem tekstu „Društvo“) osnovano je 30. septembra 1999. godine. Nakon nekoliko vlasničkih transformacija i promjena naziva, od decembra 2016. godine Društvo posluje pod sadašnjim nazivom - Sava osiguranje AD, Podgorica. Naziv „Sava osiguranje“ je promijenjen odlukom Skupštine Društva 005-2735/1 od 5.12.2016. godine, a nakon dobijanja saglasnosti Agencije za nadzor osiguranja, navedena promjena je registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata u Podgorici dana 16. decembra 2016. godine, Rješenjem broj 4-0004670/088.

Društvo obavlja poslove svih vrsta neživotnih osiguranja, u skladu sa Rješenjem o izdavanju dozvole za obavljanje poslova osiguranja, broj 304-1/08 od 2. aprila 2008. godine, donijetim od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore.

Pretežna djelatnost Društva predstavljaju poslovi obaveznih osiguranja, kombinovanog osiguranja motornih vozila, imovinskih osiguranja, osiguranja od posljedica nezgode i drugih vrsta neživotnih osiguranja u skladu sa odredbama Zakona o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore“, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore“, br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16). Društvo pored poslova neživotnih osiguranja obavlja i poslove saosiguranja, kao i druge poslove neposredno povezane sa poslovima osiguranja.

Od maja 2008. godine, Društvo je u 100% vlasništvu Pozavarovalnica Sava, d.d. Ljubljana iz Slovenije (u daljem tekstu „Matično društvo“), čime je Društvo postalo dio Sava Re grupe.

U sastavu Društva, kao njegovi organizacioni djelovi, funkcioniraju 16 poslovnih jedinica na teritoriji Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici /4/, Nikšiću, Cetinju, Danilovgradu, Beranama, Bijelom Polju, Pljevljima, Herceg Novom, Kotoru, Tivtu, Budvi, Baru, i Ulcinju.

Na osnovu Odluke Odbora direktora Društva je u septembru 2010. godine osnovalo Društvo sa ograničenom odgovornošću Sava Car Podgorica, čija je pretežna djelatnost tehničko ispitivanje i analiza. Registracija je sprovedena u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici pod registarskim brojem 5-0588809/001.

Društvo je shodno Odluci Odbora direktora br. 004-421/2 od 27. februara 2014. godine 100% vlasnik Društva za zastupanje u osiguranju Montagent d.o.o. Podgorica koje je 30. decembra 2016. godine nakon registrovana u CRPS u skladu sa odlukom Odbora direktora od 16. decembra 2016. godine, promijenilo naziv u Društvo za zastupanje u osiguranju Sava Agent d.o.o. Podgorica.

Sjedište Društva je u Podgorici, P.C. Kruševac, Rimski trg 70.

Na dan 31. decembra 2017. godine Društvo je imalo 144 zaposlena (31. decembra 2016. godine: 147 zaposlenih).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG”, br. 52/16 od 09. avgusta 2016. godine).

Takođe, Društvo ima obavezu da svoje poslovanje obavlja u skladu sa Zakonom o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore”, br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16), regulativom propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalom važećom regulativom Crne Gore.

Pojedinačni finansijski izvještaji su prikazani u formatu propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji u pojedinim djelovima odstupa od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa MRS 1 – „Prikazivanje finansijskih iskaza”. Pored toga, navedeni pojedinačni finansijski izvještaji ne uključuju sva objelodanjivanja koja se zahtijevaju u skladu sa MSFI 4 – „Ugovori o osiguranju”.

Računovodstvene politike koje su primjenjivane u sastavljanju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja se razlikuju od zahtjeva MSFI primjenjivih na dan 31. decembra 2017. godine, u dijelu obračuna ispravki vrijednosti finansijskih instrumenata odnosno u dijelu objelodanjivanja finansijskih instrumenata u skladu sa zahtjevima MSFI 7 – „Finansijski instrumenti: objelodanjivanja”.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MRS i MSFI zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevod MRS i MSFI je objavljen 31. decembra 2009. godine (osim MSFI 7 kao i novodonijeti MSFI 10, 11, 12 i 13 koji se primjenjuju od 2013. godine) i obuhvataju samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Takođe, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja.

Osim navedenog, određeni zakonski propisi odstupaju od MSFI i MRS. Shodno navedenom, a imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju pojedinačnih finansijskih izvještaja Društva, priloženi pojedinačni finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Na osnovu Zakona o računovodstvu privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS i MSFI.

Društvo je u sastavljanju svojih pojedinačnih finansijskih izvještaja primjenjivalo računovodstvene politike koje su obrazložene u napomeni 3 i koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ukoliko je u računovodstvenim politikama drugačije navedeno.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro (EUR).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.2. Koncept nastavka poslovanja

Pojedinačni finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konceptom nastavka poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje u doglednoj budućnosti.

2.3. Konsolidacija

Na osnovu Zakona o računovodstvu („Sl. list CG”, br. 52/16 od 09.avgusta.2016.), privredna društva su dužna da sastavljaju, dostavljaju i objavljuju pojedinačne i konsolidovane finansijske izvještaje kada imaju kontrolu (matična pravna lica) nad jednim ili više pravnih lica (zavisna pravna lica) u skladu sa MRS i MSFI. Konsolidovani finansijski izvještaji su iskazi ekonomske cjeline koju čine matično i sva zavisna pravna lica.

Takođe, u skladu sa ovim Zakonom matično pravno lice dužno je da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovani izvještaj menadžmenta.

Priloženi pojedinačni finansijski izvještaji predstavljaju pojedinačne finansijske izvještaje Društva. Društvo je ove pojedinačne finansijske izvještaje sastavilo na osnovu i prema zahtjevima zakona i propisa Crne Gore gdje su ulaganja u zavisna pravna lica iskazana po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za eventualna obezvređenja. Detaljniji prikaz finansijskog položaja Društva može se dobiti uvidom u konsolidovane finansijske izvještaje koje će Društvo sastaviti i predati Agenciji za nadzor osiguranja Crne Gore u zakonskom roku tj. do 30. septembra tekuće godine za prethodnu.

Zavisna pravna lica čiji je Društvo 100% vlasnik su:

<u>Naziv</u>	<u>Sjedište</u>	<u>% učešća</u>	<u>Osnovna djelatnost</u>
Sava Car d.o.o. Podgorica	Dr. Vukašina Markovića br. 184 Podgorica	100%	Tehničko ispitivanje i analize
Sava Agent d.o.o. Podgorica	Rimski trg broj 70, Podgorica	100%	Djelatnost zastupnika i posrednika u osiguranju

2.4. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija pojedinačnih finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procjena, objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene obezvređenja finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, procjene korisnog vijeka upotrebe nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja, procjene obezvređenja nekretnina, procjene obezvređenja potraživanja iz poslovnih odnosa, rezervisanja za prijavljene, a nelikvidirane štete, rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete, procjene obezvređenja vrijednosti nefinansijske imovine, rezervisanja po osnovu sudskih sporova, priznavanja odloženih poreskih sredstava, rezervisanja za jubilarne nagrade i otpremnine i ostala rezervisanja.

2.4.1 Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene

Obezvređenje finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju

Društvo vrši pregled finansijskih plasmana u cilju procjene ispravke vrijednosti i rezervisanja na mjesečnom nivou. Kod utvrđivanja da li gubitke po osnovu obezvređenja finansijskih plasmana treba priznati u bilansu uspjeha, Društvo procjenjuje da li postoje informacije/dokazi koje ukazuju na postojanje mjerljivog smanjenja procijenjenih budućih tokova gotovine.

Društvo smatra učešća u kapitalu obezvrijeđenim kada postoji dokumentovano (tržišni podaci) ili procijenjeno smanjenje fer vrijednosti ovih sredstava ispod njihove nabavne vrijednosti.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.4. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

2.4.1 Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene (nastavak)

Obezvredenje finansijskih plasmana, učešća u kapitalu i hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju (nastavak)

U slučaju finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju, Društvo procjenjuje na pojedinačnoj osnovi da li postoje objektivni dokazi o obezvređenju, na osnovu istih kriterijuma koji važe za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj nabavnoj vrijednosti.

U slučaju instrumenata kapitala raspoloživih za prodaju, objektivnim dokazom se smatra i „značajan“ ili „prolongiran“ pad fer vrijednosti instrumenta kapitala ispod nabavne vrijednosti.

Koristan vijek trajanja nematerijalnih ulaganja i nekretnina, postrojenja i opreme

Određivanje korisnog vijeka trajanja nematerijalnih ulaganja i nekretnina, postrojenja i opreme se zasniva na prethodnom iskustvu sa sličnim sredstvima, kao i na anticipiranom tehničkom razvoju i promjenama na koje utiče veliki broj ekonomskih ili industrijskih faktora. Adekvatnost određenog korisnog vijeka trajanja se preispituje na godišnjem nivou ili kada god postoji indikacija da je došlo do značajne promjene faktora koji su predstavljali osnov za određivanje korisnog vijeka trajanja.

Ukoliko bi amortizacione stope, na osnovu procijenjenog ekonomskog vijeka trajanja nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja, bile više (niže) za 10% u odnosu na one koje su korišćene za obračun amortizacije za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2017. godine, iznos troškova amortizacije koji bi bili priznati u finansijskim izvještajima bio bi viši (niži) za EUR 17,182.

Obezvredenje vrijednosti nefinansijske imovine

Na dan bilansa stanja, rukovodstvo Društva analizira knjigovodstvenu vrijednost nefinansijske imovine. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvrijeđeno, nadoknadiv iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja. Ukoliko je nadoknadivi iznos nekog sredstva procijenjen kao niži od vrijednosti po kojoj je to sredstvo prikazano, postojeća vrijednost tog sredstva se umanjuje do visine nadoknadive vrijednosti.

Razmatranje obezvređenja zahtijeva od rukovodstva subjektivno prosuđivanje u pogledu tokova gotovine, stopa rasta i diskontnih stopa za jedinice koje generišu tokove gotovine, a koje su predmet razmatranja.

Rezervisanje po osnovu sudskih sporova

Društvo je uključeno u određeni broj sudskih sporova koji proističu iz svakodnevnog poslovanja i odnose se na komercijalna i ugovorna pitanja, kao i pitanja koja se tiču radnih odnosa, a koja se rješavaju ili razmatraju u toku regularnog poslovanja. Društvo periodično procjenjuje vjerovatnoću negativnih ishoda ovih pitanja, kao i iznose vjerovatnih ili razumnih procjena gubitaka.

Razumne procjene obuhvataju prosuđivanje rukovodstva nakon razmatranja informacija koje uključuju obavještenja, poravnanja, procjene od strane pravnog sektora i sektora likvidacije šteta, dostupne činjenice, identifikaciju potencijalnih odgovornih strana i njihove mogućnosti da doprinesu rješavanju, kao i prethodno iskustvo.

Rezervisanje za sudske sporove se formira kada je vjerovatno da postoji obaveza čiji se iznos može pouzdano procijeniti pažljivom analizom i odmjerava se po sadašnjoj vrijednosti izdatka potrebnog za izmirenje obaveze.

Potrebno rezervisanje se može promijeniti u budućnosti zbog novih događaja ili dobijanja novih informacija. Potencijalne obaveze kao i stavke koje ne zadovoljavaju kriterijume za rezervisanje se objelodanjuju, osim ako je vjerovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU POJEDINAČNIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

2.4. Korišćenje procjenjivanja (nastavak)

2.4.1 Značajna računovodstvena prosuđivanja i procjene (nastavak)

Rezervisane štete

Svaka prijavljena šteta se procjenjuje pojedinačno od strane Društva, uzimajući u obzir okolnosti vezane za štetu, dostupne informacije i istorijsko iskustvo o veličini sličnih šteta. Procjena rezerve štete za svaki slučaj pojedinačno se redovno kontroliše i ažurira kada su raspoložive nove informacije. Rezervisanja za štete se baziraju na informacijama koje su trenutno dostupne. Međutim, krajnje obaveze po štetama mogu varirati kao rezultat naknadnih promjena raspoloživih činjenica.

Odložena poreska sredstva

Odložena poreska sredstva priznaju se na sve neiskorišćene poreske gubitke i/ili poreske kredite do mjere do koje je izvjesno da je nivo očekivanih budućih oporezivih dobitaka dovoljan da se neiskorišćeni poreski gubici/krediti mogu iskoristiti.

Značajna procjena od strane rukovodstva Društva je neophodna da bi se utvrdio iznos odloženih poreskih sredstava koja se mogu priznati, na osnovu perioda nastanka i visine budućih oporezivih dobitaka i strategije planiranja poreske politike.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju i ostale naknade zaposlenima nakon prekida radnog odnosa

Troškovi utvrđenih naknada zaposlenima nakon prekida radnog odnosa, odnosno odlaska u penziju nakon ispunjenih zakonskih uslova, utvrđuju se primjenom aktuarske procjene. Aktuarska procjena uključuje procjenu diskontne stope, budućih kretanja zarada, stope mortaliteta i fluktuacije zaposlenih. Zbog dugoročne prirode ovih planova, značajne neizvjesnosti utiču na ishod procjene.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Poslovni prihodi

3.1.1. Neto prihodi od premije osiguranja i saosiguranja

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od premija osiguranja i ostale prihode. Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljenih nadoknada ili potraživanja.

Prihodi od premija osiguranja se, nakon umanjjenja poreza na premiju osiguranja u skladu sa Zakonom o porezu na premiju osiguranja („Sl. list CG”, br. 61/13 i 06/14), priznaju kao prihod, u skladu sa rokovima i periodima pokrivanja rizika iz odgovarajućih ugovora o osiguranju i reosiguranju.

Neto prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja, umanjeni za dio reosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

Visina bruto premije utvrđena je tarifom premija prema vrsti osiguranja. Bruto premija se sastoji od tehničke premije, funkcionalne premije i režijskog dodatka.

Režijski dodatak se koristi za pokriće troškova sprovođenja osiguranja. Maksimalnu stopu režijskog dodatka utvrđuje nadležni organ Društva, po prethodno pribavljenom mišljenju ovlašćenog aktuara.

Prenosna premija (rezerva za nezarađene premije) se obezbjeđuje da bi se obuhvatili djelovi fakturiranih premija koji se odnose na prihode narednih obračunskih perioda. Obračun prenosne premije vrši se prema vremenu trajanja osiguranja odnosno metodom pro-rata-temporis.

3.1.2. Neto prihodi od ostalih usluga

Ostali poslovni prihodi predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. U okviru ostalih poslovnih prihoda iskazuju se prihodi od usluga za obavljanje drugih poslova osiguranja (vještačenja po uslužnim štetama i sl.), naplaćena ispravljena ili otpisana potraživanja i drugo.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti Društva i gubitke.

3.2.1. Neto rashodi naknada šteta

Poslovni rashodi obuhvataju rashode za štete i ostale troškove i rashode.

Neto rashodi za štete su obračunati bruto iznosi šteta (odštete i troškovi vezani za isplatu šteta), umanjeni za regresna potraživanja i dio reosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto rezervi za štete, koje su korigovane za učešće reosiguranja u tim rezervama.

Troškovi vezani za isplatu šteta sadrže eksterne i interne troškove procjene opravdanosti iznosa odštetnih zahtjeva, kao i sudske troškove i troškove vještačenja. U okviru navedenih troškova sadržani su i troškovi naplate regresa, kao i dio operativnih troškova koji su nastali u službi šteta.

Rashodi reosiguranja predstavljaju rashode reosiguranja rizika po osnovu premije reosiguranja, u skladu sa ugovorima o reosiguranju.

Rashodi za rezervisane štete obračunavaju se u skladu sa opisanim u napomeni 3.16.

3.2.2. Ostali troškovi iz poslova osiguranja

Ostali troškovi iz poslova osiguranja se odnose na: troškove doprinosa garantnom fondu, troškove nadzora osiguranja, troškove za preventivnu djelatnost, vatrogasni doprinos, rashode obezvrjeđenja potraživanja, otpise potraživanja, i ostale neto troškove iz poslova osiguranja.

Troškovi doprinosa garantnom fondu obračunavaju se i iskazuju u skladu sa politikama opisanim u napomeni 3.19. Ostali troškovi koji se odnose na troškove sprovođenja osiguranja obuhvataju troškove sticanja osiguranja, koji obuhvataju direktne i indirektne troškove sticanja osiguranja i iskazani su po funkcionalnom principu, kao i promjenu u razgraničenim troškovima i ostale operativne troškove, razvrstane takođe po funkcionalnim grupama. Ukupni troškovi sprovođenja osiguranja se umanjuju za prihod od provizije reosiguravača.

Na dan sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja vrši se razgraničenje direktnih troškova sticanja osiguranja (troškovi provizija agenata) na naredni period u skladu sa odnosom prenosne premije u ukupnoj premiji.

3.3. Naknade za zaposlene

3.3.1. Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

3.3.2. Ostala primanja zaposlenih

Društvo obezbjeđuje zaposlenima, primjenom Opšteg kolektivnog ugovora, regres za korišćenje godišnjeg odmora, naknade toplog obroka i prevoza, kao i pomoć zaposlenima, po odluci Izvršnog direktora Društva. Ukoliko Odbor direktora Društva donese odluku, isplaćuju se zaposlenima nagrade za uspješan rad tokom godine iz dobiti Društva.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.3. Naknade za zaposlene (nastavak)

3.3.3. Obaveze po osnovu otpremnina za odlazak u penziju i jubilarnih nagrada - ostala rezervisanja

Sadašnja vrijednost budućih obaveza po Opštem kolektivnom ugovoru, kao što su otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade nakon ispunjavanja uslova, iskazane su po sadašnjoj vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima na datum sastavljanja pojedinačnih finansijskih izvještaja.

U skladu sa čl. 27 Opšteg kolektivnog ugovora obaveza poslodavaca je da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini od 3 minimalne neto zarade.

Društvo je tokom 2017. godine izvršilo isplatu otpremnine na ime odlaska u penziju jednoj zaposlenoj u skladu sa Odlukom nadležnog organa.

U pojedinačnim finansijskim izvještajima Društva na dan 31. decembra 2017. godine, izvršeno je rezervisanje obračunato od strane nezavisnog ovlašćenog aktuara, po osnovu procijenjene sadašnje vrijednosti sredstava za otpremnine za odlazak u penziju zaposlenima nakon ispunjenih uslova.

Iznos predviđen za jubilarne nagrade u zavisnosti od godina radnog staža ostvarenog u Društvu, prikazan je u sljedećoj tabeli:

Godine radnog staža u Društvu	Iznos jubilarnih nagrada u EUR
10	100
20	200
30	300

3.3.4. Otpremnine u slučajevima prestanka potrebe za radom

Zaposlenima se isplaćuje otpremnina u slučajevima prestanka potrebe za radom usled tehnološkog viška, shodno odredbama Zakona o radu.

Društvo je tokom 2017. godine izvršilo isplatu otpremnine na ime tehnološkog viška jednoj zaposlenoj u skladu sa Odlukom nadležnog organa.

3.4. Neto finansijski prihodi i rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi

Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi čine: prihodi od kamata na finansijske plasmane, dobiti od finansijskih sredstava, prihodi od zakupa, pozitivne kursne razlike i drugi prihodi.

Rashode od ulaganja sredstava tehničkih rezervi čine: rashodi od kamata na pozajmice, gubici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza, rashodi od ulaganja u investicione nekretnine (amortizacija), negativne kursne razlike i drugi finansijski rashodi.

Prihodi od kamata i rashodi kamata se knjiže u korist, odnosno na teret obračunskog perioda na koji se odnose.

3.5. Preračunavanje stranih sredstava plaćanja i računovodstveni tretman kursnih razlika

Sva sredstva i obaveze u stranim sredstvima plaćanja su preračunate u EUR primjenom zvaničnih deviznih kurseva važećih na dan bilansa stanja. Poslovne promjene u stranim sredstvima plaćanja tokom godine preračunavaju se u EUR po zvaničnim deviznim kursovima važećim na dan poslovne promjene.

Pozitivne i negativne kursne razlike koje nastaju preračunom sredstava i obaveza iskazanih u stranim sredstvima plaćanja i preračunom transakcija u toku godine knjiže se u korist ili na teret bilansa uspjeha.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.6. Porezi i doprinosi

3.6.1. Porez na dobit

3.6.1.1. Tekući porez na dobit

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Član 28 („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 065/01, 012/02, 080/04, Službeni list Crne Gore”, br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13, 055/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Društva iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima. Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjenje poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

3.6.1.2. Odloženi porez na dobit

Odloženi porez na dobit se obračunava korišćenjem metode utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike proizašle iz razlike između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Važeće poreske stope na datum bilansa stanja se koriste za utvrđivanje razgraničenog iznosa poreza na dobit. Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike. Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreske gubitke i kredite, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će vjerovatno postojati oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu iskoristiti.

3.6.2. Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata uključuju porez na imovinu, kao i druge poreze i doprinose u skladu sa propisima Crne Gore.

3.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja iskazana su po nabavnoj vrijednosti i umanjena za akumuliranu amortizaciju i obezvređenje vrijednosti. Nematerijalna ulaganja se najvećim dijelom odnose na kupljene softvere za vođenje poslovnih knjiga i obračun premija osiguranja.

Godišnje stope amortizacije odnosno, metod amortizacije je propisan Pravilnikom o računovodstvu i računovodstvenim politikama, koje je donio Odbor direktora Društva.

Primijenjene stope amortizacije nematerijalnih ulaganja su prikazane u sljedećem pregledu i nijesu se mijenjale u odnosu na prethodni period:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu
Računarski program	20,00%	30%
Ostala nematerijalna ulaganja	prema vijeku upotrebe	20%

Metod amortizacije, koji koristi Društvo, je ravnomjerna vremenska amortizacija – proporcionalni metod. Društvo obračunava amortizaciju pojedinačno. Godišnje je potrebno provjeriti eventualna obezvređenja nematerijalnih ulaganja sa neodređenim vijekom upotrebe i nematerijalna sredstva, koja se još ne koriste.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.8. Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja

Pod nekretninama, postrojenjima i opremom za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja smatraju se ona sredstva čiji je očekivani korisni vijek upotrebe duži od jedne godine.

Društvo koristi model nabavne vrijednosti i nekretnine, postrojenja i opremu za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja vodi po njihovim nabavnim vrijednostima, umanjenim za ukupnu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti. Pod nabavnom vrijednošću se podrazumijeva vrijednost po fakturi dobavljača uvećana za sve troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Dobici ili gubici koji se javljaju prilikom rashodovanja ili prodaje nekretnina i opreme, iskazuju se u bilansu uspjeha kao dio ostalih poslovnih prihoda ili ostalih poslovnih rashoda.

Naknadni troškovi: troškovi zamjene djelova opreme (ugradnja novih rezervnih djelova), troškovi generalnih popravki priznaju se kao povećanje sadašnje vrijednosti, ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti. Troškovi nastali po osnovu tekućeg održavanja: zamjena i ugradnja sitnih rezervnih djelova i potrošnog materijala i troškovi svakodnevnih popravki smatraju se rashodom perioda u kom su nastali.

Stope amortizacije pojedinih nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja određene su u zavisnosti od vijeka korišćenja, koji zavisi od: očekivanog korišćenja sredstava, očekivane fizičke istrošenosti i staranja, očekivane tehničke i tržišne zastarjelosti, očekivanih zakonskih i drugih ograničenja korišćenja.

Provjera vijeka korišćenja nekretnina i opreme u izabranom metodu amortizacije vrši se godišnje. Amortizacija se obračunava za svako sredstvo pojedinačno.

Stope amortizacije u računovodstvene i poreske svrhe su ostale nepromijenjene. U tabelarnom pregledu koji slijedi stavljeni su dozvoljeni rasponi za primjenu amortizacije u računovodstvene svrhe, u skladu sa usklađenom računovodstvenom politikom na nivou Grupe. Primijenjene stope amortizacije prikazane u sljedećem pregledu:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)	Stopa koja se priznaje u poreskom bilansu
Nekretnine - namijenjene za neposredno obavljanje djelatnosti	1,30	5,00
Nekretnine – koje nijesu namijenjene za neposredno obavljanje djelatnosti	1,80-2,00	5,00
Kancelarijski i ostali namještaj	10,00-12,50	20,00
Kompjuteri i računarska oprema	33,00	30,00
Automobili i ostala transportna sredstva	15,50-20,00	15,00
Rashladni uređaji	16,50	15,00
Telefoni, telefaksi i ostala oprema	6,60-20,00	25,00

U skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica metod obračuna amortizacije za poreske svrhe se razlikuje od metoda obračuna amortizacije za računovodstvene svrhe. Naime, amortizacija građevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, a za postrojenja i opremu primjenom degresivnog metoda za cijelu godinu, bez obzira na datum aktivacije.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.9. Obezvredjenje vrijednosti imovine

Na dan bilansa stanja, Društvo analizira vrijednosti po kojima je prikazana materijalna imovina i procjenjuje da li postoje indikacije obezvređivanja nekog sredstva. Ukoliko postoji indikacija da je neko sredstvo obezvređeno, nadoknadivi iznos te imovine se procjenjuje kako bi se utvrdio iznos obezvređenja (ukoliko obezvređenje postoji).

Kod procjenjivanja, da li postoje indikatori obezvređivanja, uzima se u obzir sljedeće:

- tržišna vrijednost sredstava se smanjila mnogo više od očekivanja zbog protoka vremena;
- javile su se značajne promjene u tehničkom, tržišnom, privrednom ili pravnom okruženju;
- povećale su se tržišne kamatne stope, a to povećanje će vjerovatno uticati na diskontnu stopu korišćenja kod obračuna upotrebne vrijednosti i suštinski smanjiti nadoknadivu vrijednost sredstva;
- ostali nagovještaji (dokazi o zastarjelosti ili fizičkoj oštećenosti sredstva, očekivane promjene korišćenja sredstava i drugi indikatori).

Ako postoje navedeni indikatori, Društvo vrši procjenu nadoknadiive vrijednosti sredstava. Kao nadoknadiiva vrijednost uzima se veća od fer vrijednosti umanjena za troškove prodaje i upotrebne vrijednosti. Ukoliko je nadoknadiiva vrijednost sredstva manja od njegove knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvenu vrijednost sredstva bi trebalo smanjiti na njegovu nadoknadivu vrijednost. Takvo smanjenje je gubitak zbog obezvređenja, koji se priznaje u bilansu uspjeha.

Ako naknadno dođe do smanjenja ili ukidanja gubitaka zbog obezvređenja priznatog u ranijim godinama, knjigovodstvena vrijednost sredstva se povećava do revidirane procjene o njenoj naknadivoj vrijednosti, ali tako da povećana vrijednost po kojoj se sredstvo vodi ne bude veća od vrijednosti po kojoj bi se sredstvo vodilo da nije bio u prethodnim godinama priznat utvrđeni gubitak zbog obezvređivanja sredstva. Ukidanje gubitka zbog obezvređivanja se priznaje kao prihod u bilansu uspjeha.

3.10. Investicione nekretnine

Investicione nekretnine su nekretnine koje Društvo ne koristi za neposredno obavljanje svoje djelatnosti, nego se drže u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnine i/ili porasta vrijednosti kapitala.

Investicione nekretnine su nekretnina (zemljište ili objekat - ili dio objekta ili oboje) koje drži (vlasnik ili zakupac u okviru finansijskog lizinga) u cilju ostvarivanja prihoda od zakupa ili porasta vrijednosti kapitala ili i jednog i drugog, a ne za korišćenje u proizvodnji ili nabavci dobara ili usluga ili u administrativne svrhe, ili dalju prodaju u redovnom toku poslovanja.

Vrijednost investicionih nekretnina Društvo odmjerava po modelu nabavne vrijednosti. Nabavna vrijednost sadrži nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove. Način amortizacije i obezvređenja investicione nekretnine je isti kao i kod nekretnina, postrojenja i opreme. Društvo periodično provjerava i objelodanjuje poštnu vrijednost investicione nekretnine, koju utvrđuje na osnovu javno dostupnih podataka o tržišnoj vrijednosti pojedinih vrsta nekretnina.

Provjera eventualnog obezvređenja investicionih nekretnina, vrši se godišnje. Amortizacione stope su iste kao i kod nekretnina, postrojenja i opreme i opisani u napomeni 3.8. Postupci za obezvređenje su isti kao kod nekretnina, postrojenja i opreme i opisani su u napomeni 3.9.

Ako će se investiciona nekretnina prodati, odnosno stečena je s namjerom otuđenja, ili je njena prodaja veoma vjerovatna, nekretnina se razvrstava u stalnu imovinu koja se drži za dalju prodaju.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti

Klasifikacija finansijske imovine zavisi od prirode i namjene finansijskog sredstva i utvrđena je u vrijeme početnog priznavanja i ukoliko je prikladno, ponovo se procjenjuje na svaki datum izvještavanja.

Finansijske investicije se razvrstavaju u sljedeće grupe:

- finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (prva grupa)
- finansijske investicije u posjedu do dospijeca na naplatu (druga grupa)
- finansijske investicije u zajmove i potraživanja (treća grupa)
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (četvrta grupa).

Pri početnom priznavanju finansijskog sredstva Društvo vrši odmjeravanje po vrijednosti ulaganja koja uključuje troškove transakcija koji se mogu direktno pripisati sticanju finansijskog sredstva, izuzev u slučaju finansijskog sredstva koji se mjeri po poštenoj (fer) vrijednosti kroz dobitak ili gubitak za koji se navedeni trošak sticanja iskazuje kao rashod perioda. Nakon početnog priznavanja Društvo finansijske investicije odmjerava po poštenoj (fer) vrijednosti.

Dugoročne finansijske investicije, koje za naplatu dospijevaju u roku od godinu dana od datuma na koji glasi bilans stanja, se u bilansu stanja prenose u kratkoročne finansijske investicije.

3.11.1. Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (prva grupa)

Ulaganja u hartije od vrijednosti koje se mjere po poštenoj (fer) vrijednosti kroz dobit ili gubitak iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja, koja ne uključuje troškove nastale kod sticanja investicije, a nakon početnog priznavanja vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti, bez odbitka za troškove transakcija koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja. Dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti plasmana u hartije od vrijednosti namijenjene trgovanju priznaju se u bilansu uspjeha.

Fer vrijednost hartija od vrijednosti koje se kotiraju na aktivnim tržištima zasniva se na važećim cijenama ponude. U slučajevima kada ne postoji aktivno tržište odnosno kada se hartije od vrijednosti u vlasništvu Društva ne kotiraju na aktivnim tržištima, fer vrijednost navedenih finansijskih ulaganja Društvo utvrđuje pomoću različitih tehnika procjene. Tehnike procjene obuhvataju primjenu metode jednakih uslova poslovanja, analizu diskontovanog toka gotovine, metode za određivanje cijena opcija i ostale tehnike procjene koje su zastupljene na tržištu.

Iznos više/(manje) ostvarene prodajne vrijednosti po osnovu prodaje hartija od vrijednosti u odnosu na vrijednost koja je iskazana u poslovnim knjigama Društva, iskazuje se kao dobit / (gubitak) u bilansu uspjeha i prikazuje kao dio finansijskih rezultata od ulaganja.

3.11.2. Finansijska sredstva u posjedu do dospijeca na naplatu (druga grupa)

Finansijska sredstva koja se drže do dospijeca predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama i fiksnim dospijecem, i za koja rukovodstvo Društva ima pozitivnu namjeru i sposobnosti da ih drži do roka dospijeca. Ukoliko Društvo prodaje više od beznačajnog iznosa investicije koja se drži do dospijeca, čitava kategorija ulaganja se obilježava i reklasifikuje kao raspoloživa za prodaju.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.3. Finansijske investicije u zajmove i potraživanja (treća grupa)

Potraživanja iz poslovnih odnosa predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim i odredivim isplatama, koja nisu kotirana na aktivnom tržištu. Prihod od kamate se priznaje primjenom efektivne kamatne stope, osim za kratkoročna potraživanja kada bi priznavanje kamate bilo nematerijalno.

Depoziti kod banaka klasifikuju se kao zajmovi i potraživanja i vrednuju se po amortizovanom trošku umanjenom za gubitke od umanjenja vrijednosti.

Svi krediti i potraživanja se inicijalno priznaju po fer vrijednosti.

Nakon početnog vrednovanja, krediti se iskazuju u neotplaćenim iznosima plasmana, uzimajući u obzir sve popuste ili premije prilikom sticanja, umanjenim za iznose ispravki vrijednosti po osnovu obezvređenja. Prihodi i potraživanja po osnovu obračunatih kamata na ove instrumente se evidentiraju u okviru prihoda od kamata, odnosno potraživanja od kamata.

Potraživanja se iskazuju po nominalnoj vrijednosti umanjenoj za procjenu rukovodstva o iznosu potencijalno nenaplativih potraživanja.

3.11.4. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju (četvrta grupa)

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju predstavljaju ulaganja za koja postoji namjera držanja u posjedu tokom neodređenog vremenskog perioda, a koja se mogu prodati u slučaju potrebe za likvidnim sredstvima, a u slučaju promjene kamatnih stopa, deviznog kursa ili vrijednosti kapitala.

Navedeni plasmani iskazani su po nabavnoj vrijednosti ulaganja, koja predstavlja visinu izdatka uvećanu za troškove sticanja investicije, a nakon početnog priznavanja vrednuju se po njihovoj fer vrijednosti, bez odbitka za troškove transakcija koji mogu nastati prilikom prodaje ili drugog otuđenja. Dobit ili gubitak proistekao iz promjene fer vrijednosti plasmana u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju priznaju se direktno u kapitalu kroz izvještaj o promjenama na kapitalu, osim za troškove od umanjenja vrijednosti i devizne gubitke i dobitke.

Prilikom prodaje finansijskog sredstva akumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznat u kapitalu biće priznat kao dobit ili gubitak preko bilansa uspjeha.

3.11.5 Potraživanja za premije

Potraživanja za premije predstavljaju potraživanja od osiguranih lica za fakturisanu premiju osiguranja u skladu sa ugovorenim uslovima u zaključenoj polisi osiguranja. Fakturisanje se vrši isključivo na osnovu polise.

Obračun premije vrši se na osnovu Odluke o uslovima osiguranja i tarifama premije, kojom je za svaku vrstu osiguranja određena tarifa i način na koji se premija obračunava.

Procjena naplativosti potraživanja po premijama vrši se u skladu sa Pravilnikom Društva o procjenjivanju bilansnih pozicija. Nenaplativa potraživanja otpisana su direktnim metodom na osnovu predloga *Popisne komisije*.

3.11.6 Ostala kratkoročna potraživanja

Ostala kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja po osnovu obračunatih kamata na depozite po viđenju, potraživanja po osnovu provizije iz poslova reosiguranja i potraživanja po osnovu datih avansa iz sredstava preventive, potraživanja za zakup poslovnog prostora, potraživanja po osnovu regresa, potraživanja od državnih organa i ostala potraživanja.

Regresna potraživanja se priznaju u okviru sredstava u slučaju kad je na osnovu podnesenog regresnog zahtjeva stečen odgovarajući pravni osnov (pravosnažna sudska odluka, zaključeni pisani sporazum sa osiguranikom ili dužnikom, početak otplate duga od strane osiguravača ili dužnika ili subrogacija kod kreditnih osiguranja).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.7 Učešća u kapitalu drugih pravnih lica

Društvo priznaje i obračunava ulaganja u zavisna društva u pojedinačnim finansijskim izvještajima u visini nabavne vrijednosti.

Ako Društvo kao investitor ima, neposredno ili posredno (npr. preko zavisnih društava), 20 ili više procenata glasačke moći društva u koje je investirano, uzima se da investitor ima značajan uticaj, osim ako se može jasno dokazati da to nije tako. i obrnuto, ako društvo-investitor ima, neposredno ili posredno (npr. preko zavisnih društava), manje od 20% glasačke moći u društvu u koje je investirano, smatra se da investitor nema značajan uticaj, osim ako se takav uticaj može jasno dokazati. Značajno ili većinsko vlasništvo od strane drugog investitora ne mora isključivati značajan uticaj društva-investitora.

Društvo mora bez obzira na prirodu svog učešća u društvu u kojem je investiralo, na osnovu ocjene da li to društvo kontroliše, odrediti da li je matično društvo.

3.11.8 Umanjenje vrijednosti potraživanja za premiju osiguranja i regresnih potraživanja

Na dan bilansiranja Društvo procjenjuje da li postoji bilo kakav dokaz da je došlo do umanjenja vrijednosti potraživanja. Procjenjivanje se vrši pojedinačno i sva potraživanja, za koja se procijeni da se ne mogu naplatiti iskazuju se kao rashod perioda i za iznos istih umanjuje se bilansna aktiva. Društvo vrši direktan otpis potraživanja ukoliko je nemogućnost naplate izvjesna i dokumentovana. Procjena vrijednosti nenaplativih potraživanja, vrši se kvartalno i na kraju godine, uzimajući u obzir ročnost dospjeća u kombinaciji sa bonitetom klijenta. Procjena vrijednosti potraživanja vrši se u skladu sa kriterijumima iz Pravilnika o procjeni aktive Društva.

3.11.9 Umanjenje vrijednosti finansijske imovine (opšte)

Finansijska imovina se procjenjuje sa ciljem identifikacije indikatora umanjenja vrijednosti na datum sastavljanja finansijskih izvještaja. Finansijska imovina je pretrpjela umanjenje vrijednosti tamo gdje je dokazano da, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine, procijenjeni budući novčani tokovi investicije su izmijenjeni.

Objektivni dokaz umanjenja finansijske imovine može uključiti:

- značajnu finansijsku teškoću pravnog lica ili
- kašnjenje ili propust u plaćanju ili
- kada postane vjerovatno da će dužnik otići pod stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

Knjigovodstvena vrijednost potraživanja iz poslovnih odnosa umanjuje se upotrebom računa umanjenja vrijednosti. Kada je potraživanje nenaplativo, otpisuje se preko računa umanjenja vrijednosti. Naknadne naplate ranije otpisanih iznosa se knjiže na teret umanjenja vrijednosti odnosno u korist neto prihoda od ostalih usluga u bilansu uspjeha.

U skladu sa propisima u Crnoj Gori za potraživanja iz poslova osiguranja od osiguranika, koji su pravna lica, u grupi osiguranja imovine, formira se obezvređenje na osnovu sljedeće strukture:

Starosna struktura	Procenat ispravke potraživanja
Dospjela do 90 dana	10 %
Dospjela od 91 do 180 dana	35 %
Dospjela od 181 do 360 dana	70 %
Dospjela preko 360 dana	100 %

Ako se, u narednom periodu, fer vrijednost dužničkog instrumenta klasifikovanog kao onaj koji je raspoloživ za prodaju poveća i ako se to povećanje bude moglo objektivno dovesti u vezu sa događajem koji se odigrao nakon što je gubitak zbog umanjenja vrijednosti priznat u bilansu uspjeha, gubitak zbog umanjenja vrijednosti treba da se stornira, a iznos storniranja prizna u bilansu uspjeha.

Otpis ulaganja u hartije od vrijednosti vrši se u cjelosti za akcije privrednih društava koja su trajno prestala sa poslovanjem ili za koja je okončan postupak stečaja. Djelimičan otpis dugoročnih finansijskih plasmana vrši se za akcije privrednih društava kod kojih je došlo do smanjenja akcijskog kapitala po osnovu pokrića gubitaka iz poslovanja u skladu sa Odlukom Skupštine akcionara navedenih privrednih društava.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.11. Finansijski instrumenti (nastavak)

3.11.10 Prestanak priznavanja finansijske imovine (opšte)

Društvo prestaje priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Društvo ne prenese finansijsku imovinu ili zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom, Društvo nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

3.11.11 Obaveze prema dobavljačima

Obaveze prema dobavljačima se prvobitno prikazuju u iznosima primljenih sredstava, a nakon toga se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti uz primjenu ugovorene kamatne stope.

3.11.12 Prestanak priznavanja finansijske obaveze

Društvo prestaje priznavati finansijsku obavezu kada, i samo kada su obaveze Društva otpuštene, otkazane ili ističu.

3.11.13 Lizing

Lizing se klasifikuje kao finansijski lizing u svim slučajevima kada se lizingom, na Društvo, prenose u najvećoj mjeri svi rizici i koristi koji proizilaze iz vlasništva nad sredstvima. Svaki drugi lizing se klasifikuje kao operativni lizing.

Sredstva koja se drže po ugovorima o finansijskom lizingu se priznaju u bilansu stanja Društva po sadašnjoj vrijednosti minimalnih rata lizinga utvrđenih na početku perioda lizinga. Odgovarajuća obaveza prema davaocu lizinga se uključuje u bilans stanja kao obaveza po finansijskom lizingu.

Plaćanja po osnovu ugovora o operativnom lizingu priznaju se ravnomjerno kao trošak tokom perioda trajanja lizinga.

3.11.14 Novčana sredstva i novčani ekvivalenti

U izvještajima novčanih tokova pod novčanim sredstvima podrazumijevaju se novčana sredstva u blagajni i novčana sredstva na računima kod poslovnih banaka. Novčani ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se brzo pretvaraju u poznate iznose gotovine i nisu pod značajnim uticajem rizika promjena vrijednosti. Novčane ekvivalente predstavljaju oročeni depoziti kod poslovnih banaka na period do tri mjeseca.

3.12. Unaprijed plaćeni troškovi sticanja osiguranja i ostala AVR

Unaprijed plaćeni troškovi sticanja osiguranja predstavljaju razgraničene troškove srazmjerno odnosu prenosne premije u ukupnoj premiji. U aktivnim kratkoročnim vremenskim razgraničenjima obuhvaćeni su i razgraničene unaprijed plaćene obaveze koje ne terete bilans uspjeha obračunskog perioda.

Društvo u skladu sa Pravilnikom o računovodstvu i Pravilnikom o načinu i metodologiji razvrstavanja i razgraničavanja troškova, vrši razgraničenje samo direktnih troškova pribave osiguranja - provizije na premiju osiguranja.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Kapital

U skladu sa Zakonom o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore”, br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16) kapital Društva za osiguranje čini: zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke.

Osnovni kapital Društva za osiguranje čine:

- 1) uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja - revalorizacione rezerve;
- 3) rezerve iz dobiti;
- 4) prenesena dobit iz prethodnih godina.

Obračunati osnovni kapital se umanjuje za:

- 1) otkupljene sopstvene akcije;
- 2) nematerijalnu imovinu;
- 3) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine;
- 4) razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Dopunski kapital društva za osiguranje čine:

- 1) akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) podređeni dužnički instrumenti;
- 3) rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povezanim akcijama;
- 4) druge kategorije.

Druge kategorije dopunskog kapitala su:

- 1) revalorizacione rezerve imovine koje ne ulaze u sastav imovine za pokriće tehničkih rezervi.

Društvo za osiguranje može u obračunu dopunskog kapitala uključiti druge kategorije samo na osnovu saglasnosti regulatornog organa.

Iznos dopunskog kapitala ne smije prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala Društva.

Karakteristike podređenih dužničkih instrumenata koji se mogu uključiti u dopunski kapital propisuje regulatorni organ.

Odbitne stavke pri obračunu kapitala čine:

- 1) udjeli u drugim društvima za osiguranje, reosiguranje, bankama, brokersko-dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava;
- 2) Ulaganje u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društvu iz tačke 1, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava;
- 3) Akcije koje se ne kotiraju na organizovanim tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.

Kapital društva za osiguranje mora biti najmanje jednak margini solventnosti.

3.13.1. Garantni kapital

Garantni kapital čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala u skladu sa Zakonom o osiguranju.

Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti.

Društvo dužno je da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanim Zakonom o osiguranju.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.13. Kapital (nastavak)

3.13.1. Garantni kapital (nastavak)

Prema Pravilniku o načinu obračuna margine solventnosti, ako je margina solventnosti za tekuću godinu manja od margine solventnosti prethodne godine, margina solventnosti ne može biti manja od proizvoda margine solventnosti prethodne godine i količnika rezervi za štete u samopridržaju na kraju tekuće godine i ukupnih rezervi za štete u samopridržaju na kraju prethodne godine, s tim da količnik ne smije biti veći od 1.

3.14. Revalorizacije rezerve

Revalorizacije rezerve su formirane na osnovu efekata revalorizacije, odnosno svođenja na fer vrijednost plasmana u finansijska sredstva raspoloživa za prodaju. U slučaju kad je poštena fer vrijednost veća pozitivni efekti svođenja se priznaju kao povećanje revalorizacije rezerve od investicija, dok se u suprotnom slučaju pokazuje kao njeno smanjenje.

3.15. Bruto tehničke rezerve

Formiranje tehničkih rezervi je propisano Zakonom o osiguranju, njegovim podzakonskim aktima i internim pravilnicima.

Osiguravajuće društvo mora za sve poslove osiguranja, koje obavlja, formirati odgovarajuća tehničke rezerve, koje su namijenjene pokriću budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika, koji proizilaze iz poslova osiguranja, koje obavlja.

U skladu za izmjenama Zakona o osiguranju, društvo za osiguranje koje obavlja poslove neživotnih osiguranja dužno je da formira sljedeće vrste tehničkih rezervi:

- rezerve za prenosne premije;
- rezerve za rezervisane štete;
- rezerve za bonuse i popuste;
- druge tehničke rezerve.

S obzirom da nije donešena podzakonska regulativa koja reguliše način i kriterijume obračuna rezervi za bonuse i popuste i druge tehničke rezerve, a u skladu sa instrukcijama dobijenim od strane Agencije za nadzor osiguranja, Društvo formira tehničke rezerve za prenosne premije i za rezervisane štete;

Detaljnija pravila i minimalne standarde za obračun tehničkih rezervi, propisuje Agencija za nadzor osiguranja.

U skladu sa Zakonom o osiguranju i propisima Agencije za nadzor osiguranja su u osiguravajućem društvu sastavljeni pravilnici za formiranje tehničkih rezervi.

Računovodstveno iskazivanje tehničkih rezervi raščlanjeno je po vrstama rezervi.

3.16. Tehničke rezerve za rezervisane štete

3.16.1. Rezervisanja za prijavljene, a neriješene štete

Rezerve za nastale, prijavljene a neriješene štete se obračunavaju za sve štete koje su prijavljene Društvu, a koje nijesu riješene do kraja obračunskog perioda, i to pojedinačnom procjenom za svaku štetu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.16. Tehničke rezerve za rezervisane štete (nastavak)

3.16.1. Rezervisanja za prijavljene, a neriješene štete (nastavak)

Izuzetno, za nastale prijavljene a neriješene štete u redovnom postupku (koje nijesu u sporu) za koje je utvrđen pravni osnov ali nijesu pribavljeni potrebni dokumenti na osnovu kojih bi se s većom preciznošću mogli obračunati rezervisani iznosi – rezerviše se, i to po svakoj šteti, iznos najmanje u visini prosječnog iznosa šteta riješenih u tekućoj godini za vrstu osiguranja kojoj ta šteta pripada.

Iznos rezervisanih šteta ponovno se procjenjuje na kraju svakog obračunskog perioda.

Rezervisane nastale prijavljene a neriješene štete u osiguranju od odgovornosti koje se isplaćuju u obliku rente, obračunavaju se u kapitalizovanim iznosima (sadašnja vrijednost budućih rentnih isplata).

3.16.2. Rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete

Rezerve za nastale neprijavljene štete obračunavaju se primjenom onih aktuarskih metoda, koje po mišljenju ovlaštenog aktuaru daju realnu procjenu rezervisanih šteta za pojedine vrste osiguranja.

Rezervacije za nastale neprijavljene štete mogu se obračunavati primjenom pojedinačne metode ili kombinacijom više metoda, u skladu sa važećim pravilnikom koji je propisan od strane regulatornog organa.

3.16.3. Troškovi po osnovu šteta koje su rezervisane na dan procjene

Troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta sastavni su dio bruto rezervisanih šteta, a odnose se na direktne i indirektno troškove vezane za rješavanje i isplatu šteta.

Direktni troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta su troškovi koji se mogu direktno locirati na pojedinu štetu (npr. kamate, sudski troškovi i takse u sporovima i sl).

Indirektni troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta su troškovi koji nijesu locirani na pojedinu štetu a nastali su u procesu rješavanja i isplate šteta (npr. plate, administrativni troškovi i sl.) Za raspodjelu indirektnih troškova kao „ključ” koristi se udio likvidiranih šteta pojedinačnih vrsta osiguranja u ukupno likvidiranim štetama tog izvještajnog perioda.

Za obračun bruto rezervisanih šteta po vrstama osiguranja, ukupni iznosi rezervisanih nastalih prijavljenih a neriješenih šteta i nastalih neprijavljenih šteta koriguju se koeficijentom rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu šteta r_t .

$r_t = 1 + T_t/S_{ut}$, pri čemu je

- r_t = koeficijent rezervacije troškova vezanih za rješavanje i isplatu štete, T_t = troškovi vezani za rješavanje i isplatu šteta S_{ut} = ukupan iznos riješenih šteta, odnosno naknade osiguranja na kraju obračunskog perioda (uključujući rentne štete).

Bruto rezervisane štete na datum procjene obračunavaju se kao proizvod koeficijenta r_t i iznosa rezervisanih šteta na taj datum.

3.17. Rezerve za izravnjanje rizika

Društvo za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja kredita, dužno je da formira rezerve za izravnjanje rizika za tu vrstu osiguranja. Kako Društvo ne obavlja ovu vrstu osiguranja, nije dužno da formira rezerve za izravnjanje rizika.

3.18. Rezerve za neistekle rizike

Rezerve za neistekle rizike obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije.

Rezerve za neistekle rizike izračunavaju se prema sljedećem obrascu:

$URR = \max(\text{očekivane štete} + \text{očekivani troškovi} + \text{DAC} - \text{prenosna premija}, 0)$.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.19. Doprinos Garantnom fondu

Visina redovnog doprinosa Garantnom fondu za 2017. godinu, po odluci br.02-1506/2-16 od 29. decembra 2016. godine koju je donio Savjet Agencije za nadzor osiguranja CG, iznosi 4% od ukupne fakturisane premije u 2016. godini za obavezno osiguranje putnika u javnom saobraćaju od posljedica nesrećnog slučaja, osiguranje vlasnika, odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima i osiguranje vlasnika odnosno korisnika plovnih objekata od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima. Dok, izdvajanje za osiguranje vlasnika, odnosno korisnika vazduhoplova od odgovornosti za štetu pričinjenu trećim licima iznosi 0,4% od bruto fakturisane premije u 2016. godini.

3.20. Fer (pravična) vrijednost

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o fer vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva vrši procjenu rizika i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim pojedinačnim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Društvo nastoji da se upravljanje rizicima ugradi kao standard u procese upravljanja, planiranja i donošenja odluka.

Proces upravljanja rizicima predstavlja proces kontinuiranog identifikovanja i procjene rizika, definisanja mjera za upravljanje rizicima i praćenja njihove realizacije.

U Društvu je formirano Odjeljenje za upravljanje rizicima koje koordinira i razvija ovaj proces. U pomenutom odjeljenju, tokom godine sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Ažuriran je i usvojen Pravilnik za upravljanje rizicima u skladu sa politikom na nivou Grupacije,
- Pripremljen je popis internih kontrola u Društvu,
- Katalog rizika je ažuriran dva puta i povezan sa popisom internih kontrola,
- Izvještavanje o rizicima,
- Edukacija i unapređenje znanja iz oblasti upravljanja rizicima (radionice u organizaciji Matičnog društva, seminari, obuke i td).

U cilju efikasnijeg funkcionisanja sistema upravljanja rizicima, Društvo je propisalo i uspostavilo sistem interne kontrole i podjelu dužnosti.

Upravljanje rizicima je integrisano u proces planiranja, tj. Finansijski i Strateški plan Društva pripremljeni su u skladu sa zadatim ciljevima definisanim Risk strategijom Grupacije. U tom smislu, prilikom planiranja za 2018. godinu i strateški period vodilo se računa da:

- Društvo ima dobru likvidnost tj. ima sposobnost blagovremenog isplaćivanja šteta i drugih obaveza Društva.
- Kombinovani koeficijent bude ispod 95%.
- Adekvatnost kapitala u skladu sa domaćom regulativom bude na zadovoljavajućem nivou tj. da po osnovu ulaganja i deponovanja finansijskih sredstava Društvo ima pokrivenost tehničkih rezervi.
- Društvo zadrži već izgrađenu dobru reputaciju tj. ugled Društva.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

4. UPRAVLJANJE RIZIKOM (nastavak)

U transakcijama s finansijskim instrumentima Društvo na sebe preuzima finansijske rizike. Ti rizici uključuju:

- tržišni rizik,
- kreditni rizik (uključujući i kreditni rizik reosiguranja) i
- rizik likvidnosti.

4.1. Tržišni rizik

Tržišni rizik predstavlja rizik koji proizlazi od fluktuacija i/ili volatilnosti tržišnih cijena imovine, obaveza i finansijskih instrumenata.

Tržišni rizik uključuje:

- valutni rizik – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u kursu.
- rizik promjene kamatnih stopa – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjene u tržišnim kamatnim stopama.
- cjenovni rizik – rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjene cijena na tržištu, bez obzira jesu li te promjene prouzrokovane faktorima koji se odnose specifično na taj instrument ili njegovog izdavaoca ili faktorima koji se odnose na sve instrumente kojima se trguje na tržištu.

Cjelokupan program upravljanja rizikom usmjeren je na nepredvidivost finansijskih tržišta, a rukovodstvo Društva svojom politikom nastoji svesti na minimum potencijalni negativni uticaj na finansijsko poslovanje Društva.

4.1.1. Rizik promjene kursa

Društvo se izlaže riziku promjene kursa kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati zbog promjene u kursu stranih valuta.

Zvanična valuta u Crnoj Gori je EUR. Kako Društvo većinu transakcija obavlja u EUR valutni rizik je minimalan.

4.1.2. Kamatni rizik

Izloženost Društva tržišnom riziku promjene u kamatnim stopama je koncentrisana u portfelju ulaganja. Poslovanje Društva je podložno riziku promjene kamatnih stopa, ako kamatonosna imovina i obaveze na koje se plaća kamata, dospijevaju u različitim rokovima i kamate im se različito mijenjaju.

Portfelj ulaganja Društva je obezbijeđen fiksnim kamatama koje su u posmatranom periodu bile na visokom nivou.

Društvo je izloženo riziku promjena u budućim gotovinskim tokovima koje proizilaze iz promjena kamatnih stopa na tržištu. Međutim, ovaj rizik je ograničen budući da sva kamatonosna ulaganja Društva na datum izvještavanja imaju fiksne kamatne stope.

Društvo prati ovu izloženost periodičnim pregledima stanja svoje imovine i obaveza. Procjene gotovinskih tokova, kao i uticaj promjena kamatnih stopa koje se odnose na portfelj ulaganja i tehničke rezerve, redovno se analiziraju. Cilj je da se ograniče neto promjene u vrijednosti imovine i obaveza koje proizilaze iz promjene kamatnih stopa.

4.1.3. Cjenovni rizik

Društvo je posebno izloženo cjenovnom riziku, kroz uticaj promjena cijena hartija od vrijednosti, sa kojima Društvo raspolaže u svom portfelju. Društvo je i u 2017. godini povećalo plasmane u državne obveznice (koje i dalje imaju dominantno učešće u portfoliju Društva).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

4. UPRAVLJANJE RIZIKOM (nastavak)

4.1. Tržišni rizik (nastavak)

4.1.3. Cjenovni rizik (nastavak)

Portfelj Društva koji se uglavnom sastoji od hartija od vrijednosti, koje se u pojedinačnim finansijskim izvještajima vode po fer vrijednosti, predstavlja izloženost Društva cjenovnom riziku. Cjenovni rizik je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati kao rezultat promjena tržišnih cijena.

Na datum izvještavanja Društvo nema značajnih plasmana koji se vode po fer vrijednosti za koje bi promjena tržišnih cijena imala materijalan značaj na finansijski položaj Društva.

4.1.4. Uparivanje imovine i obaveza

Društvo aktivno upravlja svojom imovinom i koristi pristupe koji uravnotežavaju kvalitet, diverzifikaciju, uparivanje imovine i obaveza, likvidnost i povrat na investicije. Cilj procesa ulaganja je optimizirati prihod od ulaganja uz istovremeno osiguranje da se imovinom i obavezama upravlja na bazi gotovinskih tokova i ročnosti. Rukovodstvo periodično analizira portfelj, određuje investicione smjernice i limite i nadgleda proces upravljanja imovinom. Društvo je u cilju urednog izmirivanja obaveza, svoja sredstva plasiralo, u skladu sa Zakonom o osiguranju, u razne oblike finansijskih instrumenata, odnosno vršilo je deponovanje i ulaganje tehničkih rezervi i kapitala Društva u visokolikvidnu aktivu.

4.2. Kreditni rizik

Društvo se izlaže kreditnom riziku kroz sljedeće stavke imovine:

- udio reosiguranja u rezervisanim štetama,
- potraživanja od reosiguranja po isplaćenim štetama,
- potraživanja od osiguranika,
- depoziti i dati zajmovi,
- potraživanja od posrednika u osiguranju i ostala potraživanja i
- novac u banci.

Ovaj rizik se definiše kao nesposobnost dužnika u podmiranju dospjelog potraživanja. Društvo upravlja ovim rizikom redovnim pregledima i analizama od strane rukovodstva i redovnim sastancima s ciljem praćenja razvoja kreditnog rizika. U posmatranom periodu u Društvu je Samostalna služba za naplatu potraživanja radila na naplati zastarjelih potraživanja. Naplativost potraživanja po polisama se procjenjuje na pojedinačnoj osnovi. Za potraživanja za koja se procijeni da postoji mogućnost nenaplativosti ili nijesu naplaćena u razumnom roku se vrši ispravka vrijednosti. Kretanje ispravke vrijednosti potraživanja prikazano je u napomeni 19.

4.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik nemogućnosti transformacije pojedinih oblika imovine u novac, odnosno rizik nemogućnosti uravnoteženja kratkoročnih platežnih mogućnosti s jedne i kratkoročnih obaveza s druge strane. Rizik likvidnosti označava opasnost da za održavanje poslovnih aktivnosti Društva postoje nedovoljna likvidna sredstva. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik pada kreditnog rejtinga, rizik nedostupnosti i nelikvidnosti tržišta kapitala, rizik neočekivanih finansijskih obaveza i rizik neplaćanja obaveza.

Društvo je likvidno i tokom godine je zadovoljavalo zakonske zahtjeve za plaćanjem šteta i drugih obaveza na vrijeme. U sektoru finansija i računovodstva - dnevno se prate prilivi i odlivi finansijskih sredstava i rade se dnevne, nedjeljne i mjesečne analize. Na nivou Društva nedjeljno se održavaju sastanci Komiteta za praćenje likvidnosti (ALKO). Rizik likvidnosti se uzima u obzir prilikom ocjene uparivanja imovine i obaveza.

Društvo drži portfelj likvidne imovine kao dio strategije upravljanja rizikom likvidnosti, čime osigurava kontinuirano poslovanje i udovoljavanje zakonskim zahtjevima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

4. UPRAVLJANJE RIZIKOM (nastavak)

4.3 Rizik likvidnosti (nastavak)

4.3.1. Upravljanje kapitalom

Politika upravljanja kapitalom Društva je stroga primjena zakonskih zahtjeva izračunavanja garantnog kapitala. Ukupan iznos garantnog kapitala Društva je iznad visine propisanog akcijskog kapitala za sve vrste neživotnih osiguranja.

Takođe, Društvo prema zakonskim zahtjevima mora utvrditi marginu solventnosti, primjenom metoda premijske osnove i metoda osnove šteta. U skladu sa propisima o načinu obračuna margine solventnosti ako je margina solventnosti za tekuću godinu manja od margine solventnosti prethodne godine, margina solventnosti ne može biti manja od proizvoda margine solventnosti prethodne godine i količnika rezervi za štete u samopridržaju na kraju tekuće godine i ukupnih rezervi za štete u samopridržaju na kraju prethodne godine, s tim da količnik ne smije biti veći od 1.

4.4. Rizici u osiguranju

4.4.1 Rizik osiguranja

Odnosi se na neadekvatno preuzimanje rizika u osiguranje i rešavanje šteta i može nastati ako stvarne isplate šteta i naknada premašuju neto knjigovodstveni iznos obaveza iz osiguranja zbog slučajnosti, grešaka i/ili promjena okolnosti. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik premija, rizik rezervi, rizik otkaza osiguranja, rizik katastrofe, rizik troškova.

U cilju upravljanja rizicima osiguranja, u Društvu se sprovode različite aktivnosti. Društvo organizuje redovne obuke, kako za nove, tako i za postojeće prodavače, kako bi se postigao zadovoljavajući nivo obučenosti i poznavanja prodajnih vještina, a sve sa ciljem podizanja kvaliteta prodaje osiguranja i ostvarivanja planiranih ciljeva. Takođe, konstantno se radi na unapređenju postojećih i usvajanju novih procedura i uputstava u cilju optimizacije poslovanja. U cilju eliminacije navedenih rizika, u Društvu se prate kretanja na tržištu osiguranja, analiziraju trendovi, a od značaja je i razmjena iskustva i preporuke na nivou Grupacije.

Od posebnog značaja za Društvo je pravilno utvrđivanje visine samopridržaja odnosno maksimalnog iznosa obaveze koju društvo može da preuzme na sebe, a da pri tome ne ugrozi svoju likvidnost. U skladu sa tim, Društvo rizike iznad samopridržaja predaje u reosiguranje, sklapanjem ugovora o automatskom pokriću, koji se primjenjuju u homogenim vrstama osiguranja gdje Društvo čitav svoj portfelj, koji prelazi njegov samopridržaj, prenosi na reosiguravača, po tačno utvrđenim uslovima. Svi rizici koji nijesu obuhvaćeni ugovorima o automatskom pokriću prenose se u reosiguranje pojedinačno (fakultativno)

4.4.2. Rizik druge ugovorne strane

Ovaj rizik predstavlja rizik gubitka zbog nemogućnosti druge strane da na vrijeme i u cjelosti ispuni svoje obaveze. Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik nemogućnosti naplate potraživanja, rizik nemogućnosti naplate potraživanja iz poslova osiguranja, rizik neispunjenja obaveza iz poslova reosiguranja.

Upravljanje ovim rizikom vrši se kroz uspostavljanje postupaka kontrole naplate potraživanja i praćenja njihovog dospjeća. Odjeljenje za naplatu potraživanja intezivno radi na naplati zastarelih potraživanja. Za potraživanja za koja se procijeni da ih nije moguće naplatiti ili nisu naplaćena u razumnim rokovima u Društvu se vrši ispravka vrijednosti

4.4.3 Operativni rizik

Operativni rizik je rizik gubitaka zbog neadekvatnih ili pogrešnih internih poslovnih procesa odnosno događaja prouzrokovanih greškama zaposlenih, greškama sistema ili nastupanja nepovoljnih spoljnih događaja.

Uključuje sledeće podvrste rizika: rizik internih i eksternih prevara, rizik zaposlenih i zaštite na radu, rizik povezan sa klijentima, proizvodima i poslovnom praksom, rizik oštećenja materijalne imovine, rizik prekida rada i pada sistema, rizik upravljanja procesima, rizik usklađenosti sa zakonima i propisima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

4. UPRAVLJANJE RIZIKOM (nastavak)

4.4.3 Operativni rizik (nastavak)

U Društvu se vodi računa da se operativni rizici svedu na minimum. U tom smislu, nastoji se da se blagovremeno donose i ažuriraju procedure i pravilnici rada, unaprijedi sistem internih kontrola i nadzora nad zaposlenima.

Posebna pažnja posvećuje se usavršavanju zaposlenih i unapređenju koordinacije između sektora i službi.

Takođe, kontinuirano se prate izmjene računovodstvenih politika i zakonske regulative, kao i usklađenost internih akata sa važećim zakonskim propisima

4.4.4 Strateški rizik

Strateški rizik je rizik gubitka usled negativnih efekata odluka menadžmenta, promjena u poslovnom okruženju i negativnih kretanja na tržištu. Strateški rizici su svrstani u unutrašnje (rizik reputacije, rizik projekta, rizik strateškog planiranja, rizik strateškog investiranja itd) i spoljašnje (politički rizik, regulatorni rizik, rizik konkurencije, rizik ključnih partnera i td).

Društvo svakodnevno preduzima aktivnosti u cilju minimiziranja strateških rizika: učešće u pripremama izmjena zakonske regulative, komunikacija sa regulatornim organima, kontinuirano praćenje i analiza dešavanja na tržištu osiguranja, izrada raznih analiza isl.

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA

(U EUR)	31. decembar. 2017.	31. decembar 2016.
Prihodi od premije osiguranja	12.289.443	11.438.010
Prihodi iz primljenog saosiguranja	65.293	218.783
Premija reosiguranja i saosiguranja	(1.907.640)	(1.193.117)
Promjena prenosnih premija (napomena 26)	(383.654)	(526.292)
Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio	270.599	1.787
	<u>10.334.041</u>	<u>9.939.171</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA (nastavak)

Neto prihodi premije osiguranja i saosiguranja po vrstama osiguranja za 2017. godinu su prikazani u sljedećem pregledu:

Vrsta osiguranja	Prihodi od premije osiguranja	Prihodi iz primljenog saosiguranja	Premija reosiguranja i saosiguranja	Promjena prenosnih premija	Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio	Ukupno
Osiguranje od posledica nezgode	898.464	-	(18.865)	(68.390)	-	811.209
Zdravstveno osiguranje	9.063	-	-	(6.154)	-	2.909
Osiguranje motornih vozila	1.427.979	-	(22.293)	(92.386)	1.789	1.315.089
Osiguranje vazduhoplova	-	-	-	-	-	-
Osiguranje plovnih objekata	-	-	-	-	-	-
Osiguranje robe u prevozu	70.987	-	(51.230)	(6.449)	(2.095)	11.213
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	668.741	43.184	(335.041)	(89.294)	(60.642)	226.948
Ostala osiguranja imovine	1.373.821	21.591	(1.125.399)	(246.402)	239.743	263.354
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.266.444	-	(216.234)	151.199	569	7.201.978
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	-	-	-	-	-	-
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	60.935	-	(36.223)	(1.574)	(3.449)	19.689
Osiguranje od opšte odgovornosti	224.970	518	(72.703)	13.874	71.470	238.129
Osiguranje finansijskih gubitaka	59.016	-	(29.652)	(27.433)	23.214	25.145
Osiguranje troškova pravne zaštite	74	-	-	(34)	-	40
Osiguranje pomoći na putovanju	228.949	-	-	(10.611)	-	218.338
	12.289.443	65.293	(1.907.640)	(383.654)	270.599	10.334.041

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

5. PRIHODI OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA (nastavak)

Neto prihodi premije osiguranja i saosiguranja po vrstama osiguranja za 2016. godinu su prikazani u sljedećem pregledu:

<u>Vrsta osiguranja</u>	<u>Prihodi od premije osiguranja</u>	<u>Prihodi iz primljenog saosiguranja</u>	<u>Premija reosiguranja i saosiguranja</u>	<u>Promjena prenosnih premija</u>	<u>Promjena prenosnih premija za reosiguravajući i saosiguravajući dio</u>	<u>Ukupno</u>
Osiguranje od posledica nezgode	801.685	22.231	(12.360)	7.323	-	818.879
Zdravstveno osiguranje	-	-	-	-	-	-
Osiguranje motornih vozila	1.292.825	-	(13.868)	(50.059)	(932)	1.227.966
Osiguranje vazduhoplova	-	-	-	-	-	-
Osiguranje plovnih objekata	-	-	-	-	-	-
Osiguranje robe u prevozu	48.199	-	(39.945)	1.038	300	9.592
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	804.671	129.552	(568.819)	(93.405)	(13)	271.986
Ostala osiguranja imovine	406.300	64.772	(257.091)	37.477	(16.511)	234.947
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	7.578.376	672	(187.571)	(414.986)	9.968	6.986.459
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	-	-	-	-	-	-
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	62.483	-	(42.580)	6.163	(2.424)	23.642
Osiguranje od opšte odgovornosti	222.741	1.556	(69.028)	(13.795)	11.497	152.971
Osiguranje finansijskih gubitaka	9.484	-	(1.855)	(2.574)	(98)	4.957
Osiguranje troškova pravne zaštite	-	-	-	-	-	-
Osiguranje pomoći na putovanju	211.246	-	-	(3.474)	-	207.772
	11.438.010	218.783	(1.193.117)	526.292	1.787	9.939.171

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

6. NETO PRIHODI OD OSTALIH USLUGA

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Prihodi od zelenih kartona	337.480	313.328
Prihodi od uslužne obrade predmeta - šteta	63.269	55.271
Prihodi od naplate obezvrijeđenih potraživanja (napomena 20)	141.155	243.014
Prihodi od ukinutih rezervisanja	145.100	254.969
Prihodi od direktno otpisanih potraživanja	53.418	29.182
Prihodi od drugih usluga	111.986	63.766
	852.408	959.530

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Bruto likvidirane štete	4.413.614	3.953.326
Troškovi vezani za likvidaciju šteta	405.934	388.612
Prihodi od regresa	(208.423)	(123.018)
Udio saosiguranja u likvidiranim štetama	40.051	278.958
Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	(238.115)	(422.970)
Promjena rezervisanja za nastale prijavljene štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	90.430	83.304
Promjena bruto rezervisanja:		
- za nastale prijavljene štete (napomena 26)	(199.790)	168.278
- za nastale neprijavljene štete (napomena 26)	186.338	(148.044)
- za troškove likvidacije šteta (napomena 26)	(4.019)	245.620
	4.486.020	4.424.066

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA (nastavak)

Rashodi naknada šteta po vrstama osiguranja za 2017. godinu su prikazani u sljedećem pregledu:

Vrsta osiguranja	Bruto likvidirane štete	Troškovi vezani za likvidaciju šteta	Prihodi od regresa	Udio saosiguranja u likvidiranim štetama	Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	Promjena rezervisanja za nastale štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	Promjena bruto rezervisanja			UKUPNO - NETO ŠTETE
							-za nastale prijavljene štete	-za nastale neprijavljene štete	-za troškove likvidacije šteta	
Osiguranje od posledica nezgode	624.769	48.778	-	5.547	-	(350)	(9.069)	75.370	3.585	748.630
Zdravstveno osiguranje	545	-	-	-	-	-	-	-	-	545
Osiguranje motornih vozila	731.281	54.110	(21.169)	-	-	-	(15.124)	13.895	(3.037)	759.956
Osiguranje vazduhoplova	-	844	-	31.517	-	(1.201)	(30.000)	-	(1.821)	661
Osiguranje plovnih objekata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje robe u prevozu	-	4	-	-	-	-	-	-	-	4
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	221.899	12.958	(77)	-	(69.616)	(25.644)	19.661	78.739	1.980	239.900
Ostala osiguranja imovine	150.841	9.040	(900)	-	(31.104)	(12.152)	(48.284)	83.963	(2.198)	149.206
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.621.347	274.988	(186.277)	-	(95.707)	26.097	(38.029)	(69.079)	20.078	2.553.418
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	-	3	-	-	-	103.680	-	-	-	103.683
Osiguranje od opšte odgovornosti	45.763	3.497	-	2.987	(41.688)	-	(85.687)	4.491	(23.256)	93.893
Osiguranje finansijskih gubitaka	500	-	-	-	-	-	-	-	-	500
Osiguranje troškova pravne zaštite	-	-	-	-	-	-	6.888	1.678	-	8.566
Osiguranje pomoći na putovanju	16.669	1.712	-	-	-	-	(146)	(2.719)	650	16.166
	4.413.614	405.934	(208.423)	40.051	(238.115)	90.430	(199.790)	186.337	(4.019)	4.486.020

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

7. RASHODI NAKNADA ŠTETA (nastavak)

Rashodi naknada šteta po vrstama osiguranja za 2016. godinu su prikazani u sljedećem pregledu:

Vrsta osiguranja	Bruto likvidirane štete	Troškovi vezani za likvidaciju šteta	Prihodi od regresa	Udio saosiguranja u likvidiranim štetama	Udio reosiguranja u likvidiranim štetama	Promjena rezervisanja za nastale štete za saosiguravajući i reosiguravajući dio	Promjena bruto rezervisanja:			UKUPNO - NETO ŠTETE
							-za nastale prijavljene štete	-za nastale neprijavljene štete	-za troškove likvidacije šteta	
Osiguranje od posledica nezgode	515.814	46.219	-	42.901	(7.518)	1.150	27.514	49.590	8.309	683.979
Zdravstveno osiguranje	63	-	-	-	-	-	-	-	-	63
Osiguranje motornih vozila	834.032	68.040	(19.571)	49	-	-	(22.218)	132.622	12.225	1.005.179
Osiguranje vazduhoplova	-	14.025	-	230.986	(230.986)	151.222	(150.000)	-	1.821	17.068
Osiguranje plovnih objekata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje robe u prevozu	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Osiguranje imovine od požara i drugih opasnosti	54.019	5.741	(687)	2.546	(17.611)	(22.985)	36.775	3.296	5.152	66.246
Ostala osiguranja imovine	157.723	13.645	(660)	-	(38.295)	(3.251)	76.187	7.855	8.494	221.698
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila	2.361.712	238.053	(102.100)	2.291	(128.560)	49.328	109.329	(340.761)	186.550	2.375.842
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe vazduhoplova	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe plovnih objekata	-	-	-	-	-	(92.160)	-	-	-	(92.160)
Osiguranje od opšte odgovornosti	2.975	712	-	185	-	-	92.689	(1.948)	23.077	117.690
Osiguranje finansijskih gubitaka	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje troškova pravne zaštite	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje pomoći na putovanju	26.988	2.176	-	-	-	-	(1.998)	1.302	(8)	28.460
UKUPNO	3.953.326	388.612	(123.018)	278.958	(422.970)	83.304	168.278	(148.044)	245.620	4.424.066

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

8. PROMJENE OSTALIH NETO TEHNIČKIH REZERVISANJA

(U EUR)	<u>31. decembar 2017.</u>	<u>31. decembar 2016.</u>
Promjene drugih tehničkih rezervisanja	230.199	-
	<u>230.199</u>	<u>-</u>

Na dan 31. decembra 2017. godine Društvo je obračunalo rezerve za neistekle rizike. Rezerve za neistekle rizike obrazuju se za pokriće obaveza iz osiguranja po ugovorima o osiguranju iz tekućeg perioda koje nastaju u narednom periodu, odnosno za pokriće očekivanog iznosa šteta i troškova u narednom periodu ako taj očekivani iznos prelazi iznos rezervi za prenosne premije.

9. OSTALI TROŠKOVI, DOPRINOSI I REZERVISANJA

(U EUR)	<u>31. decembar 2017.</u>	<u>31. decembar 2016.</u>
Troškovi preventive	161.335	164.510
Vatrogasni doprinos	5.640	-
Troškovi Garantnog fonda	307.022	287.307
Troškovi nadzornog organa	113.236	106.951
	587.233	558.768
Troškovi obezvređenja (napomena 20):		
Troškovi obezvređenja premije osiguranja	109.595	196.494
Troškovi obezvređenja regresnih potraživanja	23.829	42.710
Troškovi ispravke ostalih potraživanja	28.606	-
Ostali rashodi	10.101	3.631
	172.131	242.835
Ostala rezervisanja	51.452	68.657
	810.816	870.260

Na osnovu Zakona o osiguranju i Odluke o naknadama Agencije za nadzor osiguranja („Sl. list CG“, br. 04/08, 42/12, 17/13 do 49/13, 26/15 i 38/15), godišnja naknada za vršenje nadzora nad poslovanjem koju plaća Društvo iznosi 0,99% godišnje bruto premije.

Društvo je dužno da, do 1. marta svake godine, obavještava Agenciju za nadzor osiguranja o visini bruto premije osiguranja u prethodnoj kalendarskoj godini, koja služi kao osnovica za utvrđivanje godišnje naknade za vršenje nadzora u tekućoj godini. Dok se osnovica ne utvrdi, naknada u tekućoj godini se plaća po iznosima naknade utvrđenim za prethodnu kalendarsku godinu, pri čemu se svaka eventualna doplata ili pretplata uzima u obzir pri plaćanju prve rate utvrđene na osnovu konačnih podataka o visini osnovice.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

10. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Troškovi sticanja osiguranja	3.250.958	3.145.654
Promjene u razgraničenim troškovima sticanja osiguranja	(16.811)	(13.763)
Amortizacija	151.886	142.156
Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	542.901	534.932
Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	383.544	376.956
Drugi troškovi rada	34.127	74.545
Troškovi rada	960.572	986.433
Troškovi materijala za popravku i održavanje, otpis sitnog inventara i dr.	32.950	52.262
Troškovi kancelarijskog materijala	9.188	52.141
Troškovi energije	19.256	46.229
Materijalni troškovi	61.394	150.632
Troškovi konsultantskih usluga (troškovi po ug. o djelu, ug. o autorskom radu, intelektualnih usluga sa dažbinama)	117.611	147.205
Zakupnine	12.866	13.165
Premija osiguranja	215.362	147.872
Troškovi reklame, propagande i reprezentacije	172.741	215.772
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	23.847	22.717
Troškovi drugih usluga	179.232	174.196
Ostali troškovi usluga	721.659	720.927
Drugi troškovi	79.458	91.556
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(215.997)	(204.624)
	4.993.119	5.018.971

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

11. NETO FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERVU

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Prihodi od kamata	687.860	683.716
Prihodi od zakupa	17.293	21.683
Dobici od finansijskih sredstava	-	1.872
Drugi prihodi	7.500	-
Finansijski prihodi- ulaganja koja se finansiraju iz sredstava teh. rezervi	712.653	707.271
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Negativne kursne razlike	(223)	-
Drugi rashodi od ulaganja	(3.785)	-
Rashodi od kamata	-	(245)
Rashodi od amortizacije investicionih nekretnina (napomena 17)	(16.025)	(15.065)
Drugi finansijski rashodi	(3.348)	(3.663)
Finansijski rashodi - ulaganja koja se finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi	(23.381)	(18.973)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi	689.272	688.298

12. NETO FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA KOJA SE NE FINANSIRAJU IZ SREDSTAVA TEHNIČKIH REZERVU

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Dobici od prodaje opreme	218	12.755
Prihodi od zakupa	8.796	7.996
Drugi prihodi	675	57.886
	9.689	78.637
Rashodi kamata	-	-
Gubici po osnovu rashodovanja opreme	(12.700)	(823)
	(12.700)	(823)
	(3.011)	77.814

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

13. POREZ NA DOBIT

a) Komponente poreza na dobit

(U EUR)	<u>31. decembar 2017.</u>	<u>31. decembar 2016.</u>
Tekući porez	121.689	141.878
Odloženi porez	(1.905)	5.420
	<u>119.784</u>	<u>147.298</u>

b) Usaglašavanje iznosa poreza na dobit i proizvoda rezultata poslovanja prije oprezivanja i propisane poreske stope

(U EUR)	<u>31. decembar 2017.</u>	<u>31. decembar 2016.</u>
Dobitak u bilansu uspjeha prije oprezivanja	1.352.556	1.351.516
Poreska stopa 9%	121.730	121.636
Poreski efekat rashoda koji se ne priznaju u poreske svrhe	18.967	24.901
Poreski efekti nabavljene opreme do 300 EUR	819	-
Poreski efekat rashoda koji se nijesu priznali u ranijem periodu	(12.520)	-
Ostala usaglašavanja	(9.212)	761
Ukupno porez na dobit prikazan u bilansu uspjeha	<u>119.784</u>	<u>147.298</u>

c) Odložene poreske obaveze i sredstva

	<u>31. decembar 2017.</u>	<u>31. decembar 2016.</u>
Privremene razlike na nematerijalnim ulaganjima , opremi i investicionim nekretninama	(6.467)	(4.562)
Kretanja na privremenim razlikama po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju – odložena poreska obaveza	42.101	14.102
Privremene razlike po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju – odloženo poresko sredstvo	-	(597)
	<u>35.634</u>	<u>8.943</u>

Kretanja na odloženim poreskim sredstvima po osnovu privremenih razlika na nematerijalnim ulaganjima, opremi i investicionim nekretninama su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	<u>31. decembar 2017.</u>	<u>31. decembar 2016.</u>
Stanje na početku godine	(4.562)	(9.982)
Obračunati odloženi porez u toku godine	(1.905)	5.420
Stanje na kraju godine – odloženi porez	<u>(6.467)</u>	<u>(4.562)</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

13. POREZ NA DOBIT (nastavak)

c) Odložene poreske obaveze (nastavak)

Kretanja na privremenim razlikama po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Sredstvo		
Stanje na početku godine	597	7.364
Obračunati odloženi porez u toku godine	(597)	(6.767)
Stanje na kraju godine – odloženi porez	-	597
(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Obaveza		
Stanje na početku godine	14.102	1.602
Obračunati odloženi porez u toku godine	27.999	12.500
Stanje na kraju godine – odloženi porez	42.101	14.102

14. ZARADA PO AKCIJI

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Neto dobit	1.232.772	1.204.218
Broj akcija - ponderisani prosjek	19.402	19.402
Zarada po akciji	63,54	62,07

15. NEMATERIJALNA IMOVINA

Kretanja na nematerijalnim ulaganjima – softverima za 2017. i 2016. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Nabavna vrijednost		
Stanje, 1. januara	501.206	446.440
Povećanja	70.269	54.766
Usklađivanje analitike i sintetike	(11.461)	(11.461)
Stanje, 31. decembra	560.014	501.206
Ispravka vrijednosti		
Stanje, 1. januara	439.665	388.699
Amortizacija	64.448	50.966
Usklađivanje analitike i sintetike	(11.461)	(11.461)
Stanje, 31. decembra	492.652	439.665
Sadašnja vrijednost		
Stanje, 31. decembra	67.362	61.541
Stanje, 1. januara	61.541	57.741

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

16. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA ZA NEPOSREDNO OBAVLJANJE DJELATNOSTI OSIGURANJA

Kretanja na nekretninama, postrojenjima i opremi za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja za 2017. i 2016. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

(U EUR)	<u>Građevinski objekti</u>	<u>Oprema</u>	<u>Osnovna sredstva u pripremi</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost				
Stanje, 1. januara 2016. godine	1.263.084	1.241.397	-	2.504.481
Povećanja u toku godine	-	115.135	-	115.135
Otuđenja i rashodovanja	-	(74.799)	-	(74.799)
Stanje, 31. decembra 2016. godine	1.263.084	1.281.733	-	2.544.817
Povećanja u toku godine	-	139,823	-	139,823
Osnovna sredstva u pripremi	-	-	18,713	18,713
Prenos	-	1,152	(1,152)	-
Otuđenja i rashodovanja	-	(46,083)	-	(46,083)
Prodaja	-	(4,778)	-	(4,778)
Usklađenje analitike i sintetike	-	(102,492)	-	(102,492)
Stanje, 31. decembra 2017. godine	1.263.084	1.269.355	17.561	2.550.000
Ispravka vrijednosti i obezvređenje				
Stanje, 1. januara 2016. godine	406.215	1.066.896	-	1.473.111
Amortizacija	16.364	81.834	-	98.198
Otuđenja i rashodovanja	-	(73.976)	-	(73.976)
Stanje, 31. decembra 2016. godine	422.579	1.074.754	-	1.497.333
Amortizacija	16.420	74.923	-	91.343
Otuđenja i rashodovanja	-	(33.748)	-	(33.748)
Prodaja	-	(4.413)	-	(4.413)
Usklađivanje analitike i sintetike	-	(102.492)	-	(102.492)
Stanje, 31. decembra 2017. godine	438.999	1.009.024	-	1.448.023
Sadašnja vrijednost				
31. decembra 2017. godine	824.085	260.331	17.561	1.101.977
31. decembra 2016. godine	840.505	206.979	-	1.047.484

Provjerom stanja na tržištu prometa nekretnina tokom 2017. godine u Crnoj Gori, Društvo nije identifikovalo postojanje indikatora obezvređenja vrijednosti nekretnina za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja koje posjeduje, tako da za iste nije rađeno testiranje obezvređenja vrijednosti u skladu sa MRS 36.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

17. INVESTICIONE NEKRETNINE

Kretanja na investicionim nekretninama i investicionim nekretninama u pripremi za 2017. i 2016. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

(U EUR)	<u>Investicione nekretnine</u>	<u>Investicione nekretnine u pripremi</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrijednost			
Stanje, 1. januara 2016. godine	739.167	90.888	830.055
Povećanja u toku godine	57.500	2.727	60.227
Prenos	93.615	(93.615)	-
Stanje, 31. decembra 2016. godine	890.282	-	890.282
Povećanja u toku godine	-	-	-
Stanje, 31. decembra 2017. godine	890.282	-	890.282
Ispravka vrijednosti i obezvređenje			
Stanje, 1. januara 2016. godine	278.124	-	278.124
Amortizacija	15.065	-	15.065
Stanje, 31. decembra 2016. godine	293.189	-	293.189
Amortizacija	16.025	-	16.025
Stanje 31. decembra 2017. godine	309.214	-	309.214
Sadašnja vrijednost			
31. decembra 2017. godine	581.068	-	581.068
31. decembra 2016. godine	597.093	-	597.093

U cilju objelodanjivanja fer vrijednosti investicionih nekretnina, Društvo je na osnovu javno dostupnih podataka izvršilo provjeru tržišne vrijednosti svojih nekretnina, uporedivši ih sa prodajnim vrijednostima, na istim i sličnim lokacijama (informacije su prikupljene od agencija za nekretnine u Crnoj Gori). Na osnovu odrađene uporedne analize kretanja cijena na tržištu nekretnina i knjigovodstvene vrijednosti investicionih nekretnina sa stanjem na 31. decembra 2017. godine, Društvo nije identifikovalo postojanje indikatora obezvređenja vrijednosti.

Fer vrijednost investicionih nekretnina na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 581.068.

Prihod koji je Društvo ostvarilo izdavanjem investicionih nekretnina u 2017. godini iznosi EUR 17.293 (2016. godine: EUR 21.683) (napomena 11).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

18. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA U GRUPU DRUŠTAVA, PRIDRUŽENA I ZAJEDNIČKI KONTROLISANA DRUŠTVA

(U EUR)	Procenat učešća	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Učešće u kapitalu – "Sava Car" d.o.o. Podgorica	100%	485.000	320.000
Učešće u kapitalu Sava Agent d.o.o. Podgorica	100%	10.000	10.000
		495.000	330.000

Ulaganje u osnivački kapital „Sava-Car“ d.o.o. Podgorica (u daljem tekstu „SAVA CAR“), zavisno društvo, u iznosu od EUR 485.000 prikazano je po prvobitnoj vrijednosti ulaganja EUR 65.000 i ukupnim naknadnim ulaganjima u toku 2013. od EUR 55.000, 2014. u iznosu EUR 145.000, 2016. u iznosu od EUR 55.000 i u 2017. godini od EUR 165.000.

Odbor direktora Društva je 04. marta 2015. godine donio Odluku o dokapitalizaciji Save Car u ukupnom iznosu EUR 220.000. Tokom prethodne godine je uplaćeno EUR 55.000, dok je preostali dio od EUR 165.000 uplaćen u decembru 2017. godine.

19. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA KAPITALA I TEHNIČKIH REZERVI

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti	13.989.106	13.458.744
Dugoročni depoziti	5.000	5.000
Ostala dugoročna finansijska ulaganja	8.140	-
Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore	50.000	50.000
	14.052.246	13.513.744

19.1 Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Obveznice Države Crne Gore	13.989.106	13.458.744
	13.989.106	13.458.744

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

19. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA KAPITALA I TEHNIČKIH REZERVI (nastavak)

19.1 Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti (nastavak)

Državne obveznice Crne Gore na dan 31. decembra 2017. godine i 2016. godine su prikazane u tabeli:

	<u>Kamatna stopa (%)</u>	<u>Datum dospjeća</u>	<u>31. decembar 2017.</u>	<u>31. decembar 2016.</u>
Obveznice koje se drže do dospjeća sa fiksnom kamatnom stopom 2018	5,00%	03. mart 2018.	-	165.515
Obveznice raspoložive za prodaju sa fiksnom kamatnom stopom 2019	5,38%	20.maj 2019.	4.708.746	4.429.948
2020	3,88%	18. mart 2020.	4.942.362	4.598.195
2021	5,75%	10. mart 2021.	4.337.998	4.265.086
			<u>13.989.106</u>	<u>13.458.744</u>

Obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine u iznosu od EUR 13.989.106 (31. decembra 2016. godine: EUR 13.458.744) odnose se na obveznice koje je izdalo Ministarstvo finansija Crne Gore sa rokom dospjeća i prinosima prikazanim u tabeli.

19.2. Dugoročni depoziti

Iznos od EUR 5.000 sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine se odnosi na dugoročni depozit dat kao garancija Coris-u Ljubljana na ime regulisanja putne asistencije.

19.3. Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore

Učešće u kapitalu Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine u iznosu EUR 50.000 odnosi se na osnivački kapital udjela u ovom entitetu. Društvo ima obavezu shodno Odluci Skupštine Biroa od 04. decembra 2012.godine da po navedenom osnovu uplaćuje mjesečnu članarinu u iznosu EUR 2.000 za finansiranje rada biroa.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

20. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Potraživanja po osnovu premija osiguranja	1.760.344	1.740.336
Potraživanja po osnovu zelene karte	26.935	21.995
Minus: Obezvredjenje vrijednosti	<u>(957.658)</u>	<u>(987.839)</u>
	829.621	774.492
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta	108.534	284.809
Kratkoročna potraživanja za udjele u naknadama šteta - povezana pravna lica (napomena 30)	17.662	22.874
Minus: Obezvredjenje vrijednosti	-	-
	108.534	284.809
Kratkoročna potraživanja iz saosigurnaja i reosiguranja	3.718	41
Kratkoročna potraživanja iz reosiguranja - povezana pravna lica (napomena 30)	27.778	40.759
Minus: Obezvredjenje vrijednosti	-	-
	31.496	40.800
Potraživanja za regresne štete	443.213	419.997
Minus: Obezvredjenje vrijednosti	<u>(371.557)</u>	<u>(348.062)</u>
	71.656	71.935
Potraživanja iz finansiranja	1.803.950	2.134.176
Minus: Obezvredjenje vrijednosti	<u>(30.224)</u>	<u>(30.224)</u>
	1.773.726	2.103.952
Druga kratkoročna potraživanja	162.544	154.558
Druga kratkoročna potraživanja - povezana pravna lica (napomena 30)	1.877	1.006
Minus: Obezvredjenje vrijednosti	<u>(43.083)</u>	<u>(15.522)</u>
	121.338	140.042
	2.936.371	3.416.030

Potraživanja po osnovu premije osiguranja sa stanjem na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Obavezno osiguranje	199.729	231.101
Auto kasko osiguranje motornih vozila	654.503	606.749
Ostala osiguranja	906.112	902.486
	1.760.344	1.740.336
Minus: Obezvredjenje vrijednosti	<u>(957.658)</u>	<u>(987.839)</u>
	802.686	752.497

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

20. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (nastavak)

Potraživanja iz finansiranja sa stanjem na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Potraživanja po osnovu datih pozajmica odobrenih zastupniku u prodaji osiguranja (napomena 30)	1.773.726	2.095.735
	1.773.726	2.095.735
Potraživanja za kamatu	30.224	38.441
Minus: Obezbvredjenje vrijednosti	(30.224)	(30.224)
	-	8.217
	1.773.726	2.103.952

Kretanje na obezbvredjenju vrijednosti kratkoročnih potraživanja prikazano je u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Stanje, na početku godine	1.381.647	1.385.457
Obezbvredjenje u toku godine (napomena 9)	162.030	239.204
Naplaćena obezbvredjenja potraživanja iz ranijih godina (napomena 6)	(141.155)	(243.014)
Stanje, na kraju godine	1.402.522	1.381.647

Starosna struktura potraživanja po osnovu premija osiguranja sa stanjem na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine prikazana je u sljedećem pregledu:

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Nedospjela potraživanja	550.082	493.010
Od 1 do 30 dana	78.621	99.130
Od 30 do 60 dana	40.329	52.607
Od 60 do 90 dana	70.843	51.384
Od 90 do 270 dana	62.811	56.366
	802.686	752.497

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

21. KRATKOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA

(U EUR)	<u>31. decembar 2017.</u>	<u>31. decembar 2016.</u>
Kratkoročni depoziti kod banaka	2.036.752	1.244.000
Obveznice sa dospeljećem do 1 godine	165.831	326.727
Druga kratkoročna finansijska ulaganja	<u>33.925</u>	<u>31.499</u>
Ukupno	<u>2.236.508</u>	<u>1.602.226</u>

Kratkoročni depoziti kod banaka sa stanjem na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine su prikazana u pregledu koji slijedi:

(U EUR)	<u>31. decembar 2017.</u>	<u>Dospijeće</u>	<u>Kamata</u>	<u>31. decembar 2016</u>	<u>Dospijeće</u>	<u>Kamata</u>
Addiko banka AD, Podgorica	400.555	28. april 2018.	1,70%	-	-	-
Addiko banka AD, Podgorica	400.716	31. maj 2018.	2,2,%	-	-	-
Addiko banka AD, Podgorica	340.609	5. jul 2018.	2,20%	-	-	-
Addiko banka AD, Podgorica	40.072	9. avgust 2018.	2,20%	-	-	-
Hipotekarna banka AD, Podgorica	-	-	-	-	-	-
Komercijalna banka Budva AD, Podgorica	-	-	-	494.000	11. februar 2017	0,8%
Atlas banka AD, Podgorica	-	-	-	-	-	3,60%
Prva banka Crne Gore AD, Podgorica	500.000	5. avgust 2018.	2,00%	500.000	-	2,60%
Lovćen banka AD, Podgorica	153.769	6. februar 2018.	2,8%	150.000	5. februar 2017	3,90%
Lovćen banka AD, Podgorica	100.886	1. avgust 2018.	2,27%	100.000	10. avgust 2017	2,60%
Zirat banka AD, Podgorica	100.145	7. februar 2018.	2,25%	-	-	-
	<u>2.036.752</u>			<u>1.244.000</u>		

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

21. KRATKOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)

	Kamatna stopa (%)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Obveznice koje se drže do dospelja sa fiksnom kamatnom stopom	5,00%	<u>165.831</u>	<u>320.176</u>
		<u>165.831</u>	<u>320.176</u>
Ostale obveznice		<u>-</u>	<u>6.551</u>
		<u>165.831</u>	<u>326.727</u>

Kratkoročne obveznice sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine u ukupnom iznosu od EUR 165.831 (2016. godine: EUR 320.176) odnose se na obveznice koje je izdalo Ministarstvo finansija Crne Gore, a čiji je rok dospelja 03. marta 2018. godine i čiji je prinos od 5% na godišnjem nivou.

Ostale obveznice u iznosu od EUR 6.551 (nominalne vrijednosti po obveznici EUR 1), čiji je izdavalac država Crna Gora, su naplaćene po isteku roka dospelja 01. jula 2017. godine.

22. GOTOVINSKA SREDSTVA

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Žiro računi	289.433	471.211
Blagajna	9	4
	<u>289.442</u>	<u>471.215</u>

23. UDIO REOSIGURAVAČA U TEHNIČKIM REZERVAMA

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Udio u prenosnoj premiji, stanje na početku godine	329.877	337.637
Promjena udjela reosiguravača u prenosnoj premiji	270.599	(7.760)
Udio u prenosnoj premiji, stanje na kraju godine	<u>600.476</u>	<u>329.877</u>
Udio reosiguravača u rezervisanim štetama, stanje na početku godine	345.772	429.076
Promjena udjela reosiguravača rezervisanim štetama	(90.880)	(82.154)
Promjene udjela saosiguravača u rezervisanim štetama	450	(1.150)
Ukupni udio reosiguravača u rezervisanim štetama, stanje na kraju godine	<u>255.342</u>	<u>345.772</u>
Ukupno udio reosiguravača u tehničkim rezervama	<u>855.818</u>	<u>675.649</u>

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

24. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Odloženi troškovi sticanja osiguranja:		
Troškovi provizije	351.397	334.586
 Ostala aktivna vremenska razgraničenja:		
Unaprijed plaćeni troškovi zakupa	42.384	40.529
Unaprijed plaćeni ostali troškovi	20.672	17.598
	63.056	58.127
	414.453	392.713

25. OSNOVNI KAPITAL

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Akcijski kapital-obične akcije	4.033.303	4.033.303
Revalorizacione rezerve	467.791	150.059
Preneseni i neraspoređeni (dobitak)	1.293.690	1.204.218
- Prenesena dobit iz prethodnih godina	60.918	-
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	1.232.772	1.204.218
Ukupno rezerve:	5.794.784	5.387.580

Akcije Društva su obične (redovne) akcije koje glase na ime i čine jednu klasu akcija. Društvo ima 19.402 akcija čija nominalna vrijednost jedne akcije iznosi EUR 207,8808. Jedini akcionar Društva je Pozavarovalnica SAVA d.d. Ljubljana iz Slovenije.

Društvo je registrovano za obavljanje poslova svih vrsta neživotnih osiguranja. U skladu sa Članom 21 Zakona o osiguranju („Službeni list Republike Crne Gore", br. 078/06, 019/07, „Službeni list Crne Gore", br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16), Društvo za osiguranje je dužno da obezbijedi minimalni akcijski kapital koji ne može biti manji od EUR 3.000.000 za sve vrste neživotnih osiguranja. Akcijski kapital Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 4.033.303 čime ispunjava minimalno propisane zahtjeve po navedenom osnovu.

Dana 21. februara 2017. godine Skupština Društva je donijela odluku broj: 005-328/6 o raspodjeli ostvarene neraspoređene dobiti koja na dan 31. decembra 2016. godine poslije oporezivanja iznosi EUR 1.204.218.

Po navedenoj Odluci dio od iskazane dobiti u bruto iznosu od EUR 600.000 je isplaćen vlasniku u vidu dividende, dana 23. marta 2017. godine. Sljedeća tranša isplate vlasniku u bruto iznosu od EUR 500.000 iz preostalog dijela dobiti na ime dividende isplaćena je po odluci Skupštine br.005-1168/1 od 24. maja 2017. godine, dana 25. maja 2017. godine.

Osim isplate dobiti u vidu dividende vlasniku, dio dobiti u bruto iznosu od EUR 43.300 isplaćen je zaposlenima po Odluci Skupštine Društva br. 005-2881/1, dana 29. decembra 2017. godine, kao nagrada za ostvarene dobre rezultate poslovanja rada tokom 2017. godine.

Nakon ovih isplata ostatak zadržane dobiti iz prethodne godine na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 60.918.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

25. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

25.1. Margina solventnosti

Društvo je dužno da izračunava marginu solventnosti u skladu sa Pravilnikom o načinu obračuna margine solventnosti („Sl. list Crne Gore“ 14/13) i da u svom poslovanju obezbijedi da margina solventnosti uvijek bude u visini koju je utvrdio regulatorni organ. Cjelokupni obračun margine solventnosti na dan 31. decembra 2017. i 31. decembra 2016. godine sastoji se iz obračuna na osnovu premijskog faktora i obračuna na osnovu štetnog faktora, kako je prikazano u pregledu:

(u EUR)	31. decembra 2017.
Margina solventnosti tekuće 2017. godine	2.061.996
Margina solventnosti prethodne 2016. godine	2.113.870
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju tekuće 2017. godine	9.083.766
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju prethodne 2016. godine	9.010.808
Margina solventnosti za 2017. godinu iznosi	2.113.870
	31. decembra 2016.
(u EUR)	
Margina solventnosti tekuće 2016. godine	1.924.149
Margina solventnosti prethodne 2015. godine	2.113.870
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju tekuće 2016. godine	9.010.808
Rezerve za štete u samopridržaju na kraju prethodne 2015. godine	8.661.649
Margina solventnosti za 2016. godinu iznosi	2.113.870

Visina garantnog kapitala na dan 31. decembra 2017. godine iznosi EUR 4.494.650 i iznad je obračunate margine solventnosti koja iznosi EUR 2.113.870. Za 2017. godinu margina solventnosti je obračunata u skladu sa Pravilnikom o načinu obračunavanja margine solventnosti („Sl. list CG“, br. 14/13).

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

25. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

25.2. Adekvatnost kapitala

Obračun adekvatnosti kapitala prikazan je u sljedećem pregledu:

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
OBRAČUN KAPITALA		
I OSNOVNI KAPITAL (1 + 2 + 3 + 4 - 5 - 6 - 7 - 8)	4.494.650	4.121.821
1 Uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala	4.033.303	4.033.303
2 Rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja	467.791	150.059
3 Rezerve iz dobiti	-	-
4 Prenesena dobit iz prethodnih godina	60.918	-
5 Otkupljene sopstvene akcije	-	-
6 Nematerijalna imovina	(67.362)	(61.541)
7 Preneseni gubitak i gubitak tekuće godine	-	-
8 Razlika nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete	-	-
II DOPUNSKI KAPITAL	-	-
III GARANTNI KAPITAL (I + II)	4.494.650	4.121.821
IV STAVKE ODBITKA	-	-
V KAPITAL (I + II - IV)	4.494.650	4.121.821

Da bi osiguravajuće društvo imalo adekvatnost kapitala 3 kriterijuma moraju biti zadovoljeno u skladu sa Zakonom o osiguranju:

1. Ukupan kapital mora biti najmanje jednak margini solventnosti;
2. Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti i
3. Garantni kapital mora biti najmanje jednak iznosu akcijskog kapitala propisanog Čl. 21 Zakona o osiguranju

Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine ispunjava uslove adekvatnosti kapitala iz Čl. 98 i 98a Zakona o osiguranju. Kapital Društva veći je od margine solventnosti, garantni kapital veći je od 1/3 margine solventnosti odnosno garantni kapital veći je od iznosa akcijskog kapitala propisanog čl. 21. Zakona o osiguranju (koji ne može biti manji od EUR 3.000.000 za društva za osiguranje koje obavlja sve zakonom propisane poslove neživotnih osiguranja) što je prikazano u sljedećem pregledu:

	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Kapital	4.494.650	4.121.821
Garantni kapital	4.494.650	4.121.821
Margina solventnosti	2.113.870	2.113.870
Minimalni akcijski kapital	3.000.000	3.000.000

U skladu sa prikazanim, Društvo je bilo kapitalno adekvatno na dan 31. decembra 2017. godine, visina kapitala je dovoljna sa aspekta obezbjeđenja sigurnosti i stabilnosti poslovanja Društva u budućem periodu.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

26. BRUTO TEHNIČKE REZERVE

(U EUR)	<u>31. decembar 2017.</u>	<u>31. decembar 2017.</u>
Prenosna premija obaveznog osiguranja od autoodgovornosti	3.583.786	3.677.039
Prenosna premija ostalih osiguranja	2.736.943	2.260.036
	<u>6.320.729</u>	<u>5.937.075</u>
Bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	1.550.663	1.750.453
Bruto rezervisanja za nastale i neprijavljene štete	6.938.056	6.751.719
Bruto rezervisanja za troškove likvidacije šteta	850.388	854.407
	<u>9.339.107</u>	<u>9.356.579</u>
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezrevisanja	230.199	-
	<u>15.890.035</u>	<u>15.293.654</u>

Promjene na prenosnim premijama imovinskih osiguranja u toku godine bile su sljedeće:

(U EUR)	<u>2017.</u>	<u>2016.</u>
Prenosna premije osiguranja, stanje na dan 1. januara	5.937.075	5.410.783
Promjena u toku godine (napomena 5)	383.654	526.292
Prenosna premija osiguranja, stanje na dan 31. decembra	<u>6.320.729</u>	<u>5.937.075</u>
Prenosna premije saosiguranja, stanje na dan 1. januara	-	9.548
Promjena prenosne premije saosiguranja u toku godine	-	(9.548)
Prenosna premije saosiguranja, stanje na dan 31. decembra	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>6.320.729</u>	<u>5.937.075</u>

Društvo sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine u cjelosti ima pokriće bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive u iznosu od EUR 15.890.036. Sredstva koja u skladu sa zakonskom regulativom može koristiti za pokriće iznose EUR 17.744.592, tako da na kraju 2017. godine Društvo ima investiranih sredstava preko pokrića bruto tehničkih rezervi u iznosu od EUR 1.854.556, ili je na nivou pokrića od 111,67%.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

26. BRUTO TEHNIČKE REZERVE (nastavak)

Društvo prihode od prodaje zelenih kartona ne razgraničava kao obračunatu bruto premiju, već ih cjelokupno priznaje u periodu nastanka transakcije.

Promjene na rezervisanim štetama imovinskog osiguranja u toku godine bile su sljedeće:

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Prijavljene a nelikvidirane štete, stanje na dan 1. januara	1.750.453	1.582.175
Promjena u toku godine (napomena 7)	(199.790)	168.278
Rezervisanja za prijavljene a nelikvidirane štete, stanje na dan 31. decembra	1.550.663	1.750.453
Nastale neprijavljene štete, stanje na dan 1. januara	6.751.718	6.899.762
Promjena u toku godine (napomena 7)	186.338	(148.044)
Rezervisanja za nastale neprijavljene štete, stanje na dan 31. decembra	6.938.056	6.751.718
Troškovi likvidacije šteta, stanje na dan 1. januara	854.407	608.787
Promjena u toku godine (napomena 7)	(4.019)	245.620
Rezervisanja za troškove likvidacije šteta, stanje na dan 31. decembra	850.388	854.407
	9.339.107	9.356.578
	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezervisanja, stanje na dan 1. januara	-	-
Promjena u toku godine (napomena 8)	230.199	-
Bruto druga osiguravajuća tehnička rezervisanja, stanje na dan 31. decembra	230.199	-

Izmjenama Zakona o osiguranju („Sl. list CG”, 45/12) koji je stupio na snagu 17. avgusta 2012. godine, ukinuta je obaveza formiranja rezervi za izravnanje rizika za ostale vrste neživotnih osiguranja, osim za društva koja obavljaju poslove kreditnog osiguranja. Kasnijim izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju („Sl. list CG”, 6/13 i 55/16) ova odredba je ostala nepromijenjena, te od strane Društva ne postoji potreba formiranja istih.

27. OSTALA REZERVISANJA

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2017.
Rezervacije za otpremnine i jubilarne nagrade	33.239	33.014
Rezervacije za sudske sporove	52.500	149.350
	85.739	182.364

Rezervisanje za naknade zaposlenima odnose se na dugoročna rezervisanja po osnovu zakonskih otpremnina za odlazak u penziju i jubilarne nagrade nakon ispunjavanja uslova.

Rezervisanja za penzije, jubilarne nagrade i otpremnine u iznosu EUR 33,239 sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine izvršena su na osnovu sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata zaposlenima po osnovu otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova i jubilarnih nagrada. U skladu sa čl. 27 Opšteg kolektivnog ugovora obaveza poslodavaca je da prilikom odlaska u penziju zaposlenom isplati otpremninu u visini od 3 minimalne neto zarade.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

27. OSTALA REZERVISANJA (nastavak)

Sadašnja vrijednost očekivanih budućih isplata otpremnina za odlazak u penziju nakon ispunjavanja uslova utvrđena je od strane ovlašćenog aktuara sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine u skladu sa pravilima aktuarske matematike. Tehničke osnove korišćene za obračunavanje sadašnje vrijednosti očekivanih budućih isplata uključuju primjenu:

- a) fluktuacija zaposlenih 2,30%;
- b) godišnje kamatne stope u intervalu od 0,069% do 2,806% u zavisnosti od godina zaposlenog, a za diskontovanje očekivanih budućih isplata zaposlenima;
- c) stopa rasta otpremnina i nagrada 2,40%

28. KRATKOROČNE OBAVEZE

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2017.
Obaveze prema dobavljačima	64.544	92.003
Obeveze prema dobavljačima u grupi	17.273	45.603
Obaveze za reosiguranje	7.508	35.795
Obaveze za reosiguranje u grupi	102.637	183.157
Obaveze za štete iz saosiguranja	31.517	-
Obaveze po osnovu primljenih avansa	48.831	71.552
Obaveze za poreze na premiju osiguranja	117.570	74.511
Obaveze po osnovu šteta	3.871	3.364
Kratkoročne obaveze prema zaposlenima	-	364
Kratkoročne obaveze po osnovu poreza na dobit	121.689	141.878
Ostala rezervisanja za zaposlene	129.301	121.472
Rezervisanje za neiskorištene godišnje odmore	44.997	42.600
Ostale kratkoročne obaveze	7.468	1.989
	697.206	814.288

U cilju održavanja tekuće likvidnosti, Društvo je sa Pozavarovalnicom Sava d.d. sklopilo kratkoročni ugovor o revolving kreditu br 125/KD/T3/2016 od 08. avgusta 2016. godine, sa rokom trajanja do 11. jula. 2017 godine. Od 20. jula 2017. godine sačinjen je novi ugovor br. ugovor br. 000-1660 od 20. jula 2017. godine, sa rokom trajanja do 11. jula 2018. godine. U skladu sa definisanim uslovima iz kredita, postoji mogućnost višestrukog povlačenja i otplata sredstava do iznosa od EUR 1 miliona. Društvo nije koristilo mogućnost povlačenja ovih sredstava i na dan 31. decembra 2017. i 2016. godine Društvo nije imalo obaveza po navedenom kreditu.

29. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA

(U EUR)	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Preventiva	331.671	245.335
Razgraničene provizije reosiguranja	72.347	69.583
Ukalkulisani porez na premiju	122.829	105.949
	526.847	420.867

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. decembar 2017. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Pri sastavljanju ovih pojedinačnih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operativne odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu.

Povezana pravna lica mogu ulaziti u transakcije, koje možda nepovezana lica ne bi vršila i transakcije sa povezanim pravnim licima mogu se obavljati pod drugačijim uslovima i u drugačijim iznosima u odnosu na iste transakcije sa nepovezanim pravnim licima.

Priroda odnosa između onih povezanih lica sa kojima je Društvo ušlo u transakcije većeg obima ili sa njima ima značajnija neizmirena salda na dan 31. decembra 2017. godine je prikazana u tabeli niže. Transakcije sa povezanim pravnim licima su izvršene tokom redovnog toka poslovanja ili pod normalnim tržišnim uslovima.

Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima Društva na dan i za godinu završenu 31. decembra 2017. godine i 31. decembra 2016. godine su kao što slijedi:

Rashodi	Naziv povezanog lica	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Rashodi po osnovu premije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana	1.525.373	933.116
Rashodi po osnovu obrađivačke provizije	Sava osiguranje a.d. Beograd (neživot)	6.496	3.346
Rashodi po osnovu obrađivačke provizije	Podruznica Hrvatska d.d. Zagreb	1.056	-
Rashodi po osnovu obrađivačke provizije	Podruznica Hrvatska d.d. Zagreb	-	1.240
Rashodi po osnovu obrađivačke provizije	Zavarovalnica Sava Slovenija	456	200
Poslovni rashodi - reklama	Sava Car d.o.o. Podgorica	168.000	174.000
Ostali poslovni rashodi	Sava Car d.o.o. Podgorica	12.831	7.265
Rashodi preventive	Sava Car d.o.o. Podgorica	35.000	30.000
Rashodi za zakup	Sava Car d.o.o. Podgorica	2.856	2.142
Trošak provizija	Sava agent d.o.o. Podgorica	579.858	591.007
		2.331.926	1.742.316
		31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Prihodi	Naziv povezanog lica		
Prihodi od provizije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana	196.218	187.960
Prihodi od šteta po osnovu reosiguranja	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana	170.547	83.922
Ostali prihodi	Sava osigurivanje a.d. Skoplje	-	600
Prihodi od zakupa	Sava agent d.o.o. Podgorica	3.300	6.975
Prihod od premije	Sava agent d.o.o. Podgorica	1.065	1.010
Prihod od premije	Sava Car d.o.o. Podgorica	4.525	2.253
	Sava osiguranje a.d. Beograd (neživot)	3.334	3.877
Obrađivačka provizija - prihod	Sava osigurivanje a.d. Skoplje	3.302	931
	Podruznica Hrvatska d.d. Zagreb	200	-
Obrađivačka provizija - prihod	Zavarovalnica Sava Slovenija	800	1.531
Prihodi od zakupa	Sava Car d.o.o. Podgorica	2.400	2.400
		385.691	291.459

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Potraživanja	Naziv povezanog lica	31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Potraživanja u štetama iz reosiguranja	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana	17.662	22.874
Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu rezervisanih šteta	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana	68.201	158.948
Iznos osiguravajućih tehničkih rezervisanja prenijetih na reosiguravajuća društva po osnovu prenosne premije	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana	472.224	271.845
Potraživanja za proviziju reosiguranja	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana	27.778	40.759
Potraživanja po osnovu refundacije troškova	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana	189	-
Potraživanja za obrađivačku proviziju	Sava osiguranje a.d. Beograd (neživot)	1.045	600
Obrađivačka provizija i štete	Zavarovalnica Sava Slovenija	-	317
Ostala kratkoročna potraživanja	Zavarovalnica Sava Maribor	643	-
Ostala kratkoročna potraživanja	Sava agent d.o.o. Podgorica	-	89
Avansi dati zastupnicima u osiguranju	Sava agent d.o.o. Podgorica	1.773.726	2.095.735
		1.773.726	2.095.735
		2.361.468	2.591.167
		31. decembar 2017.	31. decembar 2016.
Obaveze	Naziv povezanog lica		
Obaveze po osnovu premije reosiguranja	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana	102.637	183.157
Kratkoročno odloženi troškovi - razgraničenje provizije	Pozavarovalnica Sava d.d. Ljubljana	67.016	63.305
Druge kratkoročne obaveze	Sava agent d.o.o. Podgorica	12.948	15.110
Obaveze iz poslovanja	Sava Car d.o.o. Podgorica	4.325	493
Obaveze iz preventive	Sava Car d.o.o. Podgorica	-	30.000
		186.926	292.065

Iznos od EUR 1.773.726 sa stanjem na 31. decembra 2017 godine, se odnosi na data sredstva zastupnicima, u skladu sa ugovorom o poslovno tehničkoj saradnji broj 000-2805 od 25. decembra 2013. godine i aneksom ugovora br.000-1712 od 31. jula 2015. godine, sklopljenim između Save Montenegro a.d.(„Društvo“) i društva za zastupanje Montagenta d.o.o.Podgorica (Sava Agent d.o.o. Podgorica). Sava Agent vrši mjesečni povraćaj datih sredstava u prethodnom mjesecu, kroz najviše 13 mjesečnih rata. Kao sredstvo obezbjeđenja povraćaja duga Društvu, su od strane Sava Agenta dostavljene mjenice i mjenična ovlašćenja. Način praćenja, kontrole naplate, kao i obustave plasiranja sredstava krajnjim korisnicima u slučaju kašnjenja, kao i druge aktivnosti na naplati potraživanja su regulisane posebnim procedurama.

Na osnovu Statuta Društva, Opšteg kolektivnog ugovora, kao i Ugovora o pravima, obavezama, ovlašćenjima i zaradi višeg rukovodstva Društva, u 2017. godini ključnom rukovodećem osoblju su obračunata i isplaćena bruto kratkoročna primanja (sa svim pripadajućim porezima i doprinosima) u iznosu EUR 317.070 (2016: EUR 315.992), te po drugom osnovu ovom osoblju nije bilo isplata.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

30. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

Pored navedenog, u skladu sa Odlukom br 001-1788/3 i Ugovorom o pravima, obavezama, odgovornosti i naknadi za rad članu Odbora direktora br. 004-1819/1, obračunata i isplaćena bruto II naknada za izvršene usluge u 2017. godini iznosi EUR 30.574 (2015: EUR 31.868), koja se odnosi na kratkoročna primanja.

Shodno članu 35 tačka 3 Zakona o privrednim društvima („Sl. list RCG“ br. 6/02 i „Sl. list CG“ broj 17/07, 80/08 i 36/11) članovi Odbora direktora Društva su dali pojedinačne Izjave da Društvo nije pretrpjelo štetu iz poslova i transakcija sa povezanim licima koji su obavljene u 2017. godini.

U Izjavama je navedeno da su upoznati sa svim pravnim poslovima i transakcijama koje je Društvo imalo sa svojim Matičnim društvom e i društvima u kojima Matično društvo, ima status matičnog ili zavisnog društva.

31. SUDSKI SPOROV I

Društvo vodi određene sudske sporove sa stanjem na dan 31. decembra 2017. godine koji se smatraju uobičajenim za ovu vrstu poslovanja: i to sporove na ime neuplaćene premije osiguranja i sporove iz osnova regresnih potraživanja. Ovi sporovi proistekli su iz osnovne djelatnosti Društva. Pored navedenog protiv Društva se vodi manji broj ostalih sporova pasivne legitimacije (radni spor, sticanje bez osnova, isplata troškova održavanja). Društvo prati, analizira i kvartalno rezerviše ove sporove. Rezervacije se na kraju kvartala preispituju tako da odražavaju trenutnu procjenu, shodno stanju u spisima predmeta.

32. MIŠLJENJE OVLAŠĆENOG AKTUARA

1. Društvo ima stabilan portfelj osiguranja. Ukupna bruto premija osiguranja u 2017. godini iznosi EUR 12.354.736 , što je za 5,99% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Raspoređivanje fakturisane premije izvršeno je u skladu sa pravilnikom Društva o maksimalnim stopama režijskog dodatka. Ukupan režijski dodatak u 2017. godini iznosio je EUR 3.148.857 i u ukupno ostvarenoj premiji učestvuje sa 25,49%. Troškovi sprovođenja osiguranja prije umanjena za prihode od provizije reosiguranja (EUR 215.997) iznose EUR 5.209.117 i za EUR 2.060.260 su veći od režijskog dodatka. Troškovi sprovođenja osiguranja u 2017. godini osim režijskog dodatka pokriveni su i iz ostalih izvora u iznosu od EUR 1.611.472 tako da nepokriveni deo troškova sprovođenja osiguranja iznosi EUR 448.787.

Društvo je uprkos većim troškovima sprovođenja osiguranja u odnosu na režijski dodatak raspolagalo izvorima sredstava za uredno pokriće obaveza za isplatu šteta i ugovorenih iznosa po osnovu ugovora o osiguranju. U narednom periodu Društvo bi trebalo da racionalnije upravlja ovim troškovima kako ne bi ugrozilo sigurnost poslovanja i da teži da troškove sprovođenja osiguranja dovede na nivo režijskog dodatka.

2. Na 31. decembar 2017. godine kapital i garantni kapital Društva iznose EUR 4.494.650. Društvo ispunjava uslove kapitalne adekvatnosti propisane Zakonom o osiguranju. Kapital Društva veći je od margine solventnosti koja iznosi EUR 2.113.870. Garantni kapital veći je od 1/3 margine solventnosti. Garantni kapital veći je od iznosa minimalnog akcijskog kapitala za EUR 1.494.650. Visina kapitala je dovoljna sa aspekta obezbeđenja sigurnosti i stabilnosti poslovanja Društva.
3. Na dan 31. decembra 2017. godine Društvo ima 11,67% preko pokrivenost bruto tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive u iznosu od EUR 1.854.555.
4. Društvo je u 2017. godini sprovodilo osiguranja za koja ima dozvolu i za koja je registrovano.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

32. MIŠLJENJE OVLAŠĆENOG AKTUARA (nastavak)

5. U sprovođenju osiguranja Društvo je primjenjivalo usvojene uslove i tarife osiguranja, koje je donio nadležni organ Društva, po pribavljenom mišljenju ovlašćenog aktuaru i na taj način obezbijedilo osnove za sigurno i stabilno poslovanje.
6. Društvo je sprovodilo osiguranje po tehnologiji koja je kompjuterizovana, sa savremenim i pouzdanim softverima.
7. Društvo je dostiglo zadovoljavajući stepen ažurnosti u likvidaciji šteta.
8. Obračun prenosnih premija je izvršen u skladu sa Pravilnikom Društva, po metodu „*pro rata temporis*“.
9. Rezervisanje za nastale prijavljene, nastale neprijavljene i rentne štete izvršeno je u skladu sa Pravilnikom Društva i važećom regulativom u iznosu od EUR 9.339.107. Učešće ukupnih rezervacija šteta (za nastale prijavljene, nastale neprijavljene i rentne štete, sa uključenim troškovima) u ukupnoj tehničkoj rezervi iznosi 58,77%. Ovako visok iznos rezervisanih šteta izdvaja Društvo na tržištu osiguranja Crne Gore kao pouzdanog osiguravača kome je cilj blagovremena isplata šteta.
10. Društvo je sprovело test adekvatnosti prenosne premije (LAT), po vrstama osiguranja, na 31. decembar 2017. godine i u skladu sa rezultatom testa formiralo rezerve za neistekle rizike u iznosu od EUR 230.199.
11. Ukupna bruto kvota šteta je pozitivna u 2017. godini, kao i kod svih vrsta osiguranja osim kod osiguranja vazduhoplova.
12. Društvo je u poslovnoj 2017. godini ostvarilo dobit iz poslovanja, nakon oporezivanja, u iznosu od EUR 1.232.772.

ZAKLJUČAK

Aktuarske pozicije i druge kategorije na koje ovlašćeni aktuar daje mišljenje su u skladu sa Zakonom, propisima donijetim na osnovu Zakona i drugim propisima kojima se uređuje djelatnost osiguranja. Takođe su u skladu sa aktima Društva, ekonomskim načelima, pravilima aktuarske struke i struke osiguranja te obezbjeđuju očuvanje vrijednosti imovine i garantuju trajnu stabilnost i solventnost u poslovanju kao i likvidnost u izvršavanju obaveza Društva.

Na osnovu svega naprijed izloženog, u skladu sa odredbama Pravilnika o sadržaju mišljenja ovlašćenog aktuaru, dajem pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj Društva za poslovnu 2017. godinu.

33. PORESKI RIZICI

Crna Gora trenutno ima više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobitak i poreze na zarade, zajedno sa drugim porezima koji ne zavise od rezultata poslovanja. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda; dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Često postoje razlike u mišljenju među državnim ministarstvima i organizacijama vezano za pravnu interpretaciju zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zatezних kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Društva mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznijetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Društvu može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj administraciji Crne Gore („Službeni list Republike Crne Gore”, br. 065/01, 080/04, 029/05, „Službeni list Crne Gore”, br. 073/10, 020/11, 028/12, 008/15, 047/17), period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina, što znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih poreskih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Crnoj Gori bude značajniji od poreskog rizika u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemima.

NAPOMENE UZ POJEDINAČNE FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE
31. decembar 2017. godine

34. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Rukovodstvo Društva smatra da nema značajnih uskladivih događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi uticali na pojedinačne finansijske izvještaje za 2017. godinu.

Izmijenjen je i dopunjen Zakon o Porezu na dodatu vrijednost i objavljen u „Sl. listu Crne Gore“, br. 50/17 od 31. jula 2017. godine, koji je stupio na snagu 08. avgusta 2017. godine. Došlo je i do Izmjene Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dodatu vrijednost koji je objavljen u „Sl. listu Crne Gore“, br. 84/17 od 15. decemba 2017. godine. Najznačajnija izmjena se odnosi na povećanje opšte stope PDV-a sa 19% na 21%, čija primjena teče od 01. januara 2018. godine.

Izmjena visina poreske stope od 01. januara 2018. godine, po procjeni menadžmenta Društva neće imati znatnog uticaja na troškove, a time ni na poslovanje Društva u narednom periodu.

Povodom primjene liberalizacije tržišta obaveznog osiguranja u saobraćaju, na nivou Udruženja osiguravača CG izvršena je analiza od strane aktuara i dat je predlog za njeno odlaganje. Predlog je usvojen i ušao je u Predlog novog Zakona.

Obaveza snižavanja AO tarife na nivou Udruženja Osiguravača za 7,5% počev od 01.februara 2017. godine, kao i primjena sistema bonus/malus za dodatnih 5% će imati uticaja na finansijsko poslovanje društava za osiguranje u Crnoj Gori tokom 2018. godine, kao i kasnije.

Društvo se prilikom izrade Godišnjeg finansijskog i Strateškog plana rukovodilo gore navedenim informacijama.